

اطراف این مرقد جای مناسبی برای دفن کردن مردگان دهکده‌های اطراف است. کتیبه صندوق آن شامل نام کاتب و نقاروبانی است. گذشته از اینها نام «سفید چاه» نیز در متن کتیبه آمده است که نشان می‌دهد در آن وقت این نام رواج داشته است.<sup>۱۰</sup>

مدفن آخوند ملا احمد علی کرد محلی استرابادی  
در امامزاده سفیدچاه از دهکده‌های شهریاری

در فقه کامل بود، اغلب اوقات عمر شریف را به مطالعه و توجه به امر معیشت گذرانید تا این عالم فانی را بدرود گفت در امامزاده سفید چاه که از محال هزار جریب است مدفون است.<sup>۱۰</sup>

مرقد امامزاده عبدالله در سال ۱۳۵۰ ه. ش.  
در تشر ۱۱ در خاک یا نه سر شهریاری چهار دانگه

نویسندگان CORPUS می‌نویسند:

تشر در خاک یا نه سر و در جنوب رودخانه نکا و مستقیماً در مقابل  
رادکان است.

ظاهراً فرنگیان پیش از ما از این محل دیدن نکرده‌اند. در اطاق کوچکی که دیوارهای آن گچکاری لانه زنبوری دارد دو صندوق است که قسمت بالای آنها نیز کنده کاری دارد. یکی از آنها مورخ ۷۵۴ ه. ق. است. کمی قبل از بازدید ما این محل مورد حمله دزدان گنج‌گیر قرار گرفته بود. گور را کنده بودند و تابوتها را بیرون انداخته و از کیسه‌های چرمین اوراق نسخه‌ای خطی را بیرون کشیده و پراکنده بودند.<sup>۱۲</sup>

خط صندوق نوعی خط مرسوم دوران ایلخانی است. شاید بتوان

9- CORPUS P. 8.

۱۰- شرح حال علما و ادبای استراباد در استراباد نامه ص ۱۷۷.

۱۱- بفتح تاء و کسر شین. GORPUS. P.9-12

آن را خط رقاع خوانند.<sup>۱۳</sup> (عکس شماره ۴۱۶).  
اطراف این مرقد سنگهای قبور پیش از صفویان زیاد است.  
بر قسمت بالای صندوق و در حاشیه اطراف آن کتیبه‌ای به این شرح است:  
بر حاشیه در صندوق در درازا:

باشاره کیا کبیر تاج الدوله والدین بوره کیا دام معظماً ابن مرحوم  
مغفور. (عکس شماره ۴۱۶ و ۴۱۷ و ۴۱۸ و ۴۱۹).

در پهنای در صندوق:

سعید صاحب اعظم خواجه (عکس شماره ۴۱۹).

بر درازای دیگر صندوق:

شمس الدولة والدین علی کرخی فضل کلاته از اعمال شدرپ و ننا

(عکس شماره ۴۱۹ و ۴۲۰ و ۴۲۱ و ۴۲۲)

بر پهنای دیگر صندوق:

حیدربن محمد نجار دامغانی وابنه  
هندبخیر محمد دعا مختوا

بر سطح بالای صندوق دیگر که بدنه‌های آن قاب و آلت و کنده کاریهای ظریف است  
این عبارات حک شده است:

بر حاشیه بیرونی در درازا:

عمرهذالمشهد المتبرک انجیل المطلق من سلالة نبوی ابن اولاد  
امام اعظم مرتضی (عکس شماره ۴۲۳ و ۴۲۴ و ۴۲۵)

بر حاشیه بیرونی پهنای در صندوق:

مکرم مقخر آل عبد (عکس شماره ۴۲۵)

بر حاشیه بیرونی در درازاء در صندوق:

مناف افتخار طه ویس عبدالله از اولاد جعفر الصادق علیه الصلوة

(عکس شماره ۴۲۳ و ۴۲۴ و ۴۲۵)

بر حاشیه بیرونی، در پهنای:

اکمل التحیات

در دوسطر میان این دو حاشیه در درازای در صندوق:

ساعی عمارت شیخ المشایخ شیخ المحققین حسن بن علی شیخ  
المقلب بتشری (عکس شماره ۴۲۳ و ۴۲۴ و ۴۲۵). فی شهر سنة اربع  
و خمسين وسبعمائه.

خانه غلامعلی خان شهر یاری  
در یانه سر شهر یاری هزار جریب

خانه ایست آجری دو طبقه با پنجره های مشبک ظریف. در یکی از اطاقهای طبقه  
بالا، زیر یکی از بالارها در زمینه ای بیضی شکل، این کتیبه با خط نستعلیق ظریف گچ-  
بری شده بود:

نصر من الله وفتح قریب

هومعز ۱۲۶۰

در فواصل طاقچه ها در زمینه ای دایره شکل نامهای پنج تن تکرار شده بود.

خانه سیف الله شهر یاری

در یانه سر شهر یاری

خانه ایست آجری با بامی سفالپوش. اطراف بام پرهائی به پهنای نود سانتی-

متر است. این کتیبه بر یکی از سفالها نقر و سپس سفال پخته شده بود:

این کوزه از آن کوزه همی کرد سثوال

کو کوزه گرو کوزه خر و کوزه فروش

۱۳۱۲

یعنی يك سال پیش از کشته شدن ناصرالدین شاه

بر تخته های میان چکش گردانهای پره بام این مطالب خوانده شد:

ایکه گفتی فمن یمت یرنی جان فدای حدیث دلجویت

کاش روزی هزار مرتبه من مردمی تا بدیدی رویت

حوره محمد باقر سرباز هزار جریبی ۱۳۱۰

باخط نستعلیق بسیار خوش

باهتمام استاد زین العابدین استرآبادی و نجاری استاد محمد ابراهیم پسته نوئی و  
استاد پدرک ارضتی در شهر جمادی الاول مطابق است یونت ییل ترکی اختتام  
پذیرفت ۱۳۱۶.

بتاریخ شهر صفر المظفر یک هزار و سیصد و شانزده هجری نبوی سرکار شوکت-  
مند مقرب الخاقان آقای حبیب الله خان سرهنگگ دام مجده اهتمام به این بنای مبارک  
فرمود.

بر پره های سمت کوچه:

آن قصر که جمشید در او جام گرفت

آهسو بچه کرد و روبه آرام گرفت

بهرام کسه گور می گرفت می همه عمر

دید می که چگونه گور بهرام گرفت

۱۳۲۰

باقی بناها و آثار تاریخی شهر یاری چهار دانگه ساری

۱- امامزاده پشته سنگ در یانه سر شهر یاری ۴۵ کیلومتری جنوب شرقی به شهر در  
جنوب رودخانه نکا.

۲- چند فرمان دوران قاجاری در یانه سر در دست بردار غلامعلی خان شهر یاری.

۳- آثار تاریخی در دهکده لند شهر یاری، چهل و هشت کیلومتری شمال شرقی  
کیاسر.

۴- سنگ محکوك در الارز<sup>۱۴</sup> شهر یاری ۲۷ کیلومتری جنوب شرقی به شهر چهار  
کیلومتری جنوب رود نکا.

۵- امامزاده ای در لرمای<sup>۱۵</sup> شهر یاری.

۱۲- بفتح الف وسکون راه. ۱۵- بکسر لام.

۶- امامزاده شاه رضادر دهکده ملاخیل شهر یاری ۳۶ کیلومتری جنوب بهشهر ۴۸ کیلومتری شمال کیاسر.

۷- امامزاده شاه رضادر لای رودبار شهر یاری چهار کیلومتری شمال کیاسر ۴۲  
۸- دیوخونه در دامنه غربی کوه کوا، نزدیک دهکده کوا، شهر یاری چهل کیلومتری جنوب شرقی بهشهر.

۹- دیوخونه در بادودره یانه سر ۴۵ کیلومتری جنوب شرقی بهشهر، جنوب رود نکا.

۱۰- قبرهای هفتادویک تن از سادات در جنوب دهکده ارزت (= ارضت در فرهنگ جغرافیائی) شهر یاری در سه کیلومتری جنوب شرقی بهشهر و دو کیلومتری جنوب رود نکا.

۱۱- امامزاده در دهکده لیمون شهر یاری (= لیمان ده در فرهنگ جغرافیائی) چهل کیلومتری شمال شرقی کیاسر.

۱۲- امامزاده ای در خوشانگور یا نه سر شهر یاری. در این امامزاده کتیبه زیرین است: لطف علی چو شد متوسل به هشت و چار شد بانی بنای مبارک در این دیار ختم عمل شده به هزار و دوست و هفت یکصد دیگر اضافه نما بر عدد شمار

#### آثار و بناهای تاریخی در دهستان یخکش

۱- شیخ نور در بالا پخت یخکش اشرف (پخت بفتح پ و کسر ج) این دهکده در سی و سه کیلومتری جنوب شرقی اشرف (بهشهر) است (فرهنگ جغرافیائی ایران ج ۳).

۲- آثار قلعه خرابه ای در دهکده پخت یخکش.

۳- امامزاده ای در شیرداری از دهکده های یخکش.

این دهکده بیست کیلومتری شرق اشرف (بهشهر) است (فرهنگ جغرافیائی

ایران ج ۳).

تپه های تاریخی از یانه سر به طرف پایین  
کنار رود نکا

- ۱- تپه ای در استیروا (= استار رودبار). (بکسر الف)
- ۲- تپه ارزت (= ارضت فرهنگ جغرافیائی) (بکسر الف و زاء)
- ۳- تپه استارم (بکسر الف و فتح راء)

## ۲- بناها و آثار تاریخی ناحیه هزارجریبی چهاردانگه

آثار و بناهای تاریخی هزارجریبی چهاردانگه ساری

### دژ همایون

این دژ ظاهراً در کوهسار هزارجریب بوده و از زمان شاهپور ذوالاکناف تا روزگار اسپهبد اردشیر بن حسن یعنی سال ۶۰۲ هجری قمری آباد بود. ولی این مرد برای اینکه دژ به دست سلطان تکش بن ارسلان نیفتد به ویرانی آن فرمان داد.<sup>۱۶</sup>  
آثار تاریخی در چنار بن هزارجریب سی و دو کیلومتری شمال شرقی کیاسر.  
آثار تاریخی در سرخ گریه هزارجریب ۷۸ کیلومتری شمال شرقی کیاسر و ۱۸ کیلومتری دهکده پابند.

قلعه پرستاق قلعه‌ای ظاهراً در هزار جریب. تاریخ‌خانی علی بن شمس‌الدین لاهیجی به نقل از سفرنامه مازندران و استرآباد در اینوصص ۱۷۵.  
سیدعلی بن سید عبدالعزیز در هزار جریب. تاریخ طبرستان و رویان و مازندران ص ۳۸۵.

سرای شاه غازی رستم در ام ۱۷ هزار جریب سی و سه کیلومتری شمال شرقی کیاسر.

قصر علاءالدوله حسن در زارم<sup>۱۸</sup> هزار جریب ۳۶ کیلومتری شرق کیاسر (به شهر

۱۶- تاریخ کبودجامگان ص ۳۶. ۱۷- بکسرالف و فتح راء. ۱۸- بکسر راء.

بوده است از میان رفته بود. این بیت میان سایر ابیات خوانده شد:  
 شاه جمجاه آسمان رفعت      سر نهاده به در گهش دارا  
 در این خانه گشاده بود و از ما پذیرائی کردند.

ص ۱۲۸).

کتیبه ای در تخرنخیل<sup>۱۹</sup> هزارجریب (مازندران مهجوری ج ۲ ص ۹۸ و ۹۹).  
 قلعه میر عماد در هزارجریب (مازندران مهجوری ج ۲ ص ۸ و ۹)  
 برج و خرابه ای قدیمی در زروم<sup>۲۰</sup> هزارجریب چهل کیلومتری شمال شرقی کیاسر.  
 آثار تاریخی در کوه سوچلما نزدیک دودهکده ارم و چنار بن هزارجریب.  
 چنار بن ۳۲ کیلومتری شمال شرقی کیاسر است.  
 تپه ای بزرگ و قدیمی به نام «قله» در دهکده برما (بکسرباء) از دهکده های هزار،  
 جریب ۳۷ کیلومتری شمال شرقی کیاسر.

خانه مسعودخان هزارجریبی

در سرخ گریه هزارجریبی چهاردانگه هزارجریب

خانه ایست آجری دو طبقه که تالار آن پنجره های ارسی ظریف دارد. برج زها-  
 گچ بریهای رنگین است. داخل بنا هم گچ بری دارد. برنامه جنوبی این خانه کتیبه  
 زیر خوانده شد.

این تازه بنای قدس مقدر

باشد عمل رحیم معمار

(عکس شماره ۴۲۶ و ۴۲۷ و ۴۲۸ و ۴۲۹)

خانه حسینعلی طهماسبی فرزند مظفرقلی

در سرخ گریه هزارجریبی چهاردانگه

بر پره های ساختمان آجری دو طبقه، کتیبه ای به خط نسخ بود که خوانده نشد  
 چون تخته ها را چسپ کوبیده بودند و فاصله هم زیاد بود. تاریخ ۱۲۶۰ واضح ذیل  
 کتیبه خوانده می شد.

بر تخته های میان چکش گردان ساختمان یک طبقه دیگر کتیبه های متعدد بود  
 که ظاهراً شامل قصیده ای مطول بوده است، به علت بارندگی نوشته ها که با مرکب

۱۹- بفتح تاء و کسر جیم. ۲۰- بکسر زاء.

### ۳- بناها و آثار تاریخی سورتیجی چهار دانگه ساری

مرقد امیرعلی

در لنگر از دهکده‌های پشتکوه سورتیجی چهار دانگه ساری

دهکده لنگر در سیزده کیلومتری جنوب شرقی کیاسر و کیاسر در هفتاد کیلومتری جنوب ساری است. این دهکده در پای رشته اصلی البرز است و منظره‌ای بس زیبا دارد. بر بالای تپه مجاور دهکده که در حدود نیم کیلومتر از آن فاصله دارد، بنائی ساده مستطیل شکل است که از سنگ و گل ساخته شده و روی درخراپی دارد (عکس شماره ۴۳۰) در کفش کن مدخل بنا تکه پاره‌های در ورودی را که کنده کاری زیبایی دارد بر روی خاک ریخته بودند. بر دو طرف چهار چوب در که هنوز بر سر جای خود بود کنده کاری زنجیره مانندی است که از دور مانند کوفی قفل به چشم می‌خورد و از نزدیک غیر از نقش چیزی نیست. بلندی چهار چوب دو متر و پهنای آن ۱۳۰ سانتیمتر است. متن لنگه درها قاب و گره است و بردماغه آن نیز کنده کاری دارد بر بالای چهار چوب بر تخته‌ای جداگانه این عبارت نقر شده است.

الدنيا ساعة فاجعلها طاعة يادگار درویش روستم میشا عمل محمود

[بن] حسن مهرجان دامغانی . (عکسهای شماره ۴۳۱ و ۴۳۲ و ۴۳۳ و

۴۳۴ و ۴۳۵)

مرقد را صندوقی چوبین به درازای ۲۷۵ و پهنای ۷۵ سانتیمتر پوشانده

است. کار صندوق نوعی قاب و گره است که کمتر نظیر آن دیده شده است. میان هر گره قابی از چوب به پهنای سه سانتیمتر کار کرده‌اند. در نتیجه گره‌ها از هم فاصله گرفته‌اند. بر گره‌های میانی بدنه‌های شمالی و جنوبی چهار «علی» در چهار جهت مختلف دیده شد.

بر حاشیه بالای بدنه شمالی و جنوبی بسمله و سوره اخلاص تا کفو<sup>۱</sup> احد با خطی متوسط حک شده است.

عباراتی که بر بدنه شرقی صندوق حک شده است:

بر حاشیه سمت راست از پایین به بالا:

انتقل من دارالفتا الی دارالبا سلطان المحققین و وارث امیر

(عکس شماره ۴۳۶ و ۴۳۷)

بر حاشیه بالای صندوق:

المؤمنین امیر سید علی نورالله قبره فی تاریخ ماه مبارک رمضان

سنة تسع وعشرين وثمانمائه (عکس شماره ۴۳۸ و ۴۳۹ و ۴۴۰)

بر حاشیه سمت چپ از بالا به پایین:

هجریه نبویه علیه لسلام بخط هذا الصندوق احمد بن یوسف

سلطانی. (عکس شماره ۴۴۲ و ۴۴۳)

عبارات و اشعاری که بر بدنه غربی صندوق حک شده است:

بر حاشیه سمت راست از پایین به بالا:

..... نه باده و دو

بودکز دنیا [ع] فانی شد بدر

قطب عالم عیلی عالی نصب

زانک چون او هاد .. یادکر

بر حاشیه بالای صندوق:

(عکس شماره ۴۴۴ و ۴۴۵)

هم عمل هم علم وهم خلق حسن

داشت باهم جمع چون جدو پدر

روح پاکش بساد از ما شادمان

زانک او نورست\* ما را راهبر

\* در اصل: نورث.

(عکس شماره ۴۴۶ و ۴۴۷)

بر حاشیه سمت چپ از بالا به پایین:

گر نبودی نور او رهبر مرا

همتش چون سالکان راهنماست

(عکس شماره ۴۴۸ و ۴۴۹ و ۴۵۰)

در سال ۱۳۵۰ شمسی (۲۹۶۷ میلادی) که هیأت Corpus از این بنا دیدن کرده بودند در ورودی در جای خود برقرار بوده است. ایشان پس از ذکر فواصل می‌نویسد:

ظاهراً هیچک از فرنگیان پیش از سال ۱۹۶۷ یادی از این محل نکرده‌اند. این مرقد دری‌کنده کاری دارد که بالای آن کتیبه‌ایست که نامی از درویشی در آن آمده است. گذشته از در ورودی صندوق کنده کاری این مرقد نیز قابل بررسی است و تاریخ ۸۲۹ قمری بر آن خوانده می‌شود.<sup>۲۱</sup>

#### تپه‌ای تاریخی

نزدیک دهکده ترکام از دهکده‌های پشتکوه سورتیجی

این تپه ارتفاع آن به ده متر می‌رسد و سطح بالای آن در حدود بیست متر مربع است. ظاهراً محل بنای عظیمی بوده است. درختچه‌های جنگلی و سبزه و چمن سطح آنرا فرا گرفته است. گاهی سفالپاره‌هایی اطراف آن پیدا می‌شود. (عکس شماره ۴۵۱)

#### خانه‌ای قدیمی ملکی آقا عطا

در مرکز تپه از دهکده‌های پی رجه سورتیجی بخش چهار دانگه

برای رسیدن به گرگ‌تپه در کنار رودخانه نکا از جاده طرح رومانی باید رفت. پس از گذشتن از زرن دین<sup>۲۲</sup> به دهکده‌های: سه کیکه و اوکرکا (بکسر کاف اول) و درویش خلک<sup>۲۳</sup> (بکسر خاء و فتح لام) و خرمنندی چماز و رمضان خیل می‌رسد و

21-Corpus p. 6.

۲۲- زرین دین یعنی تپه طلائی. ۲۳- درویش خیلک (فرهنگ جغرافیائی ایران)

از آنجا از جاده فرعی دست راست به گرگ تچ می‌رود. در بالای تپه‌ای که مسلط به دهکده است، بنای مستطیل شکل دوران قاجاری است. بنایی است سه طبقه که طبقه بالایی آن دو اطاق نپارمانند تابستان نشین است. طبقه وسط شامل چهار اطاق و دو راهرو است. اطاق وسط تالارمانند و اطاق شرقی از دو اطاق غربی بزرگتر است. زیرزمینهای متعدد برای انبار و طولیه دارد. نمای شمالی آن شانزده پنجره مشبک آلت کاری ظریف دارد و نمای جنوبی نیز دارای پنجره‌های مشبک است. درهای ورودی به راهروها بازمی‌شود. (عکسهای شماره ۴۵۲ و ۴۵۳) و در شرق این بنا گورستانی قدیمی است که سنگهای مورخ آن میان ۱۳۵۲ و ۱۳۷۲ ه. ق. است.

#### باقی بناها و آثار تاریخی سورتیجی چهاردانگه ساری

چاههای عمیق و راهروهای زیرزمینی الندان در زیر کوه سورتیجی. موقوفات ازنی از دهکده‌های زیر کوه سورتیجی ۹ کیلومتری شمال کیاسر. سه دانگه از دهکده ازنی از موقوفات امیر المؤمنین علیه السلام است. آثار بناهای قدیمی در مرتع اسبی کلای بخت (بفتح پ و کسر جیم) از دهکده‌های وردیمه سورتیجی ۲۸ کیلومتری شمال کیاسر. حمامی قدیمی در منزل دره پشتکوه سورتیجی یازده کیلومتری شمال شرقی کیاسر. خرابه‌های دهکده‌ای قدیمی در چرکت (بکسر چ و گاف) از دهکده‌های پشتکوه سورتیجی در پانزده کیلومتری شرق کیاسر. امامزاده ابن عباس در دهکده برد (بفتح باء) پشتکوه سورتیجی بیست کیلومتری مشرق کیاسر. قبور میرعماد و اعقاب او در دهکده وری زیر کوه سورتیجی هفت کیلومتری شمال کیاسر (مازندران مهجوری ج ۲ ص ۳۳۹).

#### ۴- بناها و آثار تاریخی نرم آب دودانگه

##### بناها و آثار تاریخی نرم آب دودانگه ساری

###### شاه دژ

##### در دهکده بالاده نرم آب دودانگه

این دهکده در ۱۸ کیلومتری جنوب کیاسر و ۱۲ کیلومتری غربی فولاد محله است. شاه دژ بر قلعه کوهی در شمال آبادی است. (عکس شماره ۴۵۴) زندانی شدن سید قاسم در این قلعه شاید از قدیمترین اتفاقاتی است که به دست ما رسیده، میرظهير - الدین در این باره می‌نویسد:

دیلیمان به اسپهبد رستم بن قارن ملك الجبال پیوستند. رستم هم با داعی مخالف شد و سید قاسم را بگرفت و در شاه دژ هزارگری حبس کرد.<sup>۲۴</sup> ابن اسفندیار نیز می‌نویسد:

قلعه شاه دژ در هزارگری است و در دست اسپهبد رستم بن قارن بن شهریار است.<sup>۲۵</sup>

در سال ۲۵۴ قمری هزاره‌گری باشاه دژ در دست ملك الجبال قارن بن شهریار است.<sup>۲۶</sup>

۲۴- تاریخ طبرستان و رویان و مازندران ص ۲۰۹. ۲۵- تاریخ طبرستان ج ۱ ص ۲۲۸.

۲۶- تاریخ طبرستان ج ۱ ص ۲۴۲ و ۲۴۳.

مولانا اولیاءالله آملی نیز محل شاه دزرادرهزارگری می‌داندومی نویسد:  
شاه‌دز به هزارگری نهاده بود.<sup>۲۷</sup>

در تاریخ منتسب به ابن اسفندیار نیز محل قلعه درهزارگری است.<sup>۲۸</sup>  
محمد حسن خان اعتماد السلطنه از مطالب تاریخ ابن اسفندیار استفاده کرده و  
در باره شاهدز هزاره‌گری شرح بیشتری نوشته است:

اسپهبد قارن بن شهریار نخستین سلطان مازندران است که مسلمان  
شد و این در زمان محتصم خلیفه عباسی یعنی در سال ۲۲۷ قمری بود. حسن  
بن زید داعی کبیر، استندار بادوسپان را بر سر او فرستاد تا جمله ولایت او را  
بسوخت و به تاراج داد. پس از آن اسپهبد قارن با داعی صلح کرد و دودوسر  
خود سرخاب و مازیار را به نو خدمت داعی فرستاد. سرخاب از پیش داعی  
بگریخت از اینسرو داعی متوجه کوهستان شد و با اسپهبد قارن مصاف داد و این بار  
ملک او را بکلی خراب کرد.

پس از اسپهبد قارن سلطنت به اسپهبد رستم بن سرخاب بن قارن رسید. چون  
داعی اند هزار مرد از دیلمیان را به سبب بدسیرتی که داشتند دست و پا برید و بینداخت،  
باقی ایشان خوف کرده و از داعی رمیده به اسپهبد رستم پناه بردند. او باداعی به خلاف  
برخواست، به قومس رفت و سید قاسم نایب داعی را بگرفت و در شاهدز هزارگری  
زندانی کرد.<sup>۲۹</sup>

باقی بناها و آثار تاریخی نرم‌آب

۱- میرافضل میان دودهکده بالاده و تپله بن از دهکده‌های نرم‌آب، ۱۸ کیلومتری  
کیاسرود و از ده کیلومتری فولاد محله.

۲- قلعه خرابه‌ای قدیمی در نپنی نرم‌آب روی قلعه سوتهرجه، ۱۱ کیلومتری جنوب  
سعیدآباد کنار راه پشتکوه در سه کیلومتری غرب آبادی.

۲۷- تاریخ رویان ص ۷۱. ۲۸- تاریخ طبرستان ج ۲ ص ۲۱.

۲۹- تاریخ طبرستان ابن اسفندیار ج ۱ ص ۲۴۷ و ۲۴۸ و التدوین ص ۵۴.

## ۵- بناها و آثار تاریخی بنافت دودانگه ساری

بناها و آثار تاریخی بنافت دودانگه ساری

۱- درویشعلی حاجی در سودکلا، چهارده کیلومتری جنوب غربی کهنه ده .  
در فرهنگ جغرافیائی ایران این نام امامزاده درویش شده است. در دو لختی و  
صندوق جوبین ظریف دارد.

بناها و آثار تاریخی پشتکوه دودانگه ساری

۱- باغ ابراهیم خان سرتیب در فولاد محله از دهکده‌های پشتکوه (استراباد  
نامه ص ۲۴۲)

۲- خرابه برجی قدیمی در فولاد محله (استراباد نامه ص ۲۴۲)

## ۶- بناها و آثار تاریخی پریم دودانگه ساری

بادخانه‌های شاه اردشیر

در دهکده دوالم پریم دودانگه ساری

در ده دوالم در پریم، شاه اردشیر بادخانه‌ها ساخته بود که اگر کسی آن عمارت اکنون ببیند، گوید این کار آدمیان نیست مگر سلیمان علیه‌السلام دیوان را فرموده باشد.<sup>۳۰</sup>

قصر و گرماوه و میدان برای سرخاب بن باو

بالای دهکده تالیور از دهکده‌های پریم دودانگه ساری

بالای تالیور در پریم که دیهی است به پایان قلعه کوزا بجهت سرخاب بن باو قصر و گرماوه و میدان ساخته و اسپهبد شروین آن عمارت زیادت گردانید و اثر آن در بیشه همه برجای است و به وقتی که ملک سعید اردشیر مرا بدان قلعه فرستاد، یک یک آثار آن عمارت به من (ابن اسفندیار در حدود سال ۵۸۰ تا ۵۹۰) نمودند.<sup>۳۱</sup>

قلعه کوزا

در دهکده تالیور از دهکده‌های پریم دودانگه ساری

دهکده تالیور به پایان قلعه کوزا است، بقول ابن اسفندیار در تاریخ طبرستان .

۳۰- تاریخ طبرستان ج ۲ ص ۱۵۴ . ۳۱- تاریخ طبرستان ج ۱ ص ۱۵۶ .

میرظهیرالدین مرعشی از قلعه کوزا دوبار نام می برد يك بار آنرا در پریم و بار دیگر در هزارجریب می داند.<sup>۲۲</sup>

#### آجروسفال شکسته فراوان

در دهکده خشتستان از دهکده های پریم دودانگه ساری

دهکده خشتستان در شش کیلومتری جنوب کهنه ده است . در این دهکده آجر و سفال پاره های فراوان یافت می شود.

باقی بناها و آثار تاریخی پریم دودانگه ساری:

۱- آبادی قدیمی در اراضی خشتجار در پارتنکلا از دهکده های پریم دو دانگه ساری شش کیلومتری شرق کهنه ده.

۲- شاه سلطان سرا تابستان نشین مرحوم شوکت لشکر اسپهبدی است در این محل آثار کاخی قدیمی است.

۳- امامزاده ای در دهکده داودره، هفت کیلومتری جنوب غربی کهنه ده .

۴- امامزاده باقر در احمدآباد نزدیک تلارم و مس کویا .

#### میل رسگت ۲۳

میان رسگت بالا و پایین از دهکده های فریم دودانگه ساری

این برج از بناهای آغاز قرن پنجم هجری به شمار می رود<sup>۳۴</sup>. بدنه مدور آجری آن که از بنیاد شروع می شود و به زیر کتیبه کوفی ختم می گردد، صاف و ساده ساخته شده است. میان کتیبه کوفی گچ بری با تزئین مقرنس کاری است.<sup>۳۵</sup>

مدخل برج در سمت شرق است و دوقوس آجری، شبیه قوسهای پشت نمای طاق کسری و یک کتیبه چهارسطری در بالای آن دیده می شود.

۳۲- تاریخ طبرستان و رویان و مازندران ص ۱۴۸ و ۱۵۸ . ۳۳- بکسر راه و کاف

34- A. Godard: Athar-e Iran T. I, 1936, pp. 116-119,

۳۵- برای مطالعه مقرنس به شماره های ۱۰۲ و ۱۰۳ دوره جدید مجله هنر و مردم فروردین

واردیبهشت ۱۳۵۰ نوشته دکتر عباس زمانی مراجعه شود.

سه سطر و نیم این کتیبه به خط کوفی و نیمه سطر چهارم به خط پهلوی است و نشان می دهد که سازندگان این برج پس از چهار قرن هنوز به عالم قبل از اسلام می اندیشیده اند.<sup>۳۶</sup>

مرحوم طاهری شهاب درباره این بنا می نویسد:

این گنبد همچون گنبد لاجیم، بنائی آجری و استوانه ایست که بامی مخروطی دارد. قطر داخلی بنا ۴۷۵ سانتیمتر است. طاقچه بلندی دارد که از دو جانب مقرنس آجری مزین به نقوش گچ بری بر آن است. در زیر آن کتیبه زیبایی به خط کوفی گچ بری شده است که دوثلش از میان رفته است (عکس شماره ۴۵۶). حروف کتیبه سفید و متن کتیبه به رنگ کبود است. این عبارات را می توان بر آن خواند :

بسم الله الرحمن الرحيم قل هو الله احد الله الصمد لم یلد ولم یولد

ولم یکن له کفو احد<sup>۳۷</sup> بسم الله الرحمن الرحيم کل نفس ذائقة الموت...<sup>۳۸</sup>

(عکس شماره ۴۵۷)

در بالای در، کتیبه گچ بری دیگری است که آن نیز فرسوده شده. این کتیبه شامل چهار سطر است. سطر اول و دوم و سوم و نصف سطر چهارم کوفی گلدانر شبیه به خط کتیبه بالاست. نصف آخر سطر چهارم به خط پهلوی است.

متن کوفی را با خطی عمودی دوبهره کرده اند : یکی آیات قرآنی و دیگر مطالب تاریخی. خط عمود دیگری قسمت پهلوی را از کوفی جدا می کند. قسمت خط کوفی را چنین می توان نقل کرد ،

لا اله الا الله مخلصاً محمداً رسول الله صادقاً (عکس شماره ۴۵۸)

۳۶- تأثیر هنر ساسانی در هنر اسلامی تألیف مرحوم دکتر عباس زمانی ص ۱۳۲ . مؤلف

کلمه رسگت را تحت تأثیر ترجمه «رزگت» نوشته است . ۳۷- سورة الاخلاص ۱۲۲ .

۳۸- انبیاء ، ۲۱ ، آیه : ۳۴ .

از عبارات تاریخی بقعه «هذه البقعة لمزمذ»<sup>۳۹</sup> خوانده می‌شود. تاریخ کتیبه در پایان عبارات کوفی است و حروف «ماه» را می‌توان تشخیص داد و جز آن چیزی برجای نیست. حال اگر لفظ مقدم را «شوال» بدانیم، فاصله میان شوال و حروف آخر «مايه» به اندازه‌ای می‌شود که باید آن را «اربعماه» خواند. قراین فنی حاکی است که تاریخ بنا «ثلثماه» و «خمسماه» هم نمی‌تواند باشد. بنابراین ممکن است «اربعماه» باشد. چون گنبد رسگت از لحاظ معماری با برجهای رادکان غربی (در حوالی بندرگز) و لاجیم هم‌عصر است و در همان ناحیه و جزء همان دسته بناها قرار گرفته است و از جمله همان ساختمانهای اسلامی است که دارای کتیبه پهلوی هستند. پس محققاً مانند دو گنبد دیگر باید قبر یکی از ملوک باوندی باشد که از قابوس بن وشمگیر گریخته و در فاصله سالهای ۳۹۷ تا ۴۶۶ قمری در کوهستان به سر می‌برده‌اند.<sup>۴۰</sup>

هیأت Corpus در سال ۱۳۵۰ شمسی (۱۹۶۷ میلادی) از این برج بازدید کرده و در باره آن نوشته‌اند:

این برج در شانزده کیلومتری پل سفید سر راه علی آباد<sup>۴۱</sup> است.

از فرنگیان نخستین بار «گدار» آنرا مورد بررسی قرار داد.<sup>۴۲</sup>

بر سردر ورودی کتیبه‌ای کوفی گدار گچ‌بری شده است که دوسطر بالا و پایین آن

یکسره از میان رفته است.<sup>۴۳</sup>

مشکوتی درباره میل رسگت می‌نویسد:

۳۹- کلمه هرمزد را نگارنده خوانده است. ۴۰- گنجینه‌های تاریخی مازندران

ص ۱۱ و ۱۲. ۴۱- مشهد جمنون = علی آباد = شاهی = قائم‌شهر (دردوران انقلاب).

42- A. Godard, 'Les Tours de Ladjim et de Resget (Mazandaran), Athar-E Iran 1, 1936, 118-121.

43- A. D. H. Bivar, 'The Tomb at Resget: Its Architecture and Inscription', Memorial Volume of the International Congress of Iranian Art And Archaeology Tehran, 1972, II 15-23. به نقل از Corpus ص ۷.

بنای برج رسگت از ابدیه آغاز قرن پنجم هجری به‌شمار می‌رود. این برج مدور آجری که دارای گنبدی شلجیمی شکل است شامل تزیینات مقرنس کاری و دورشته کتیبه آجری به خط پهلوی و کسوفی نیز می‌باشد. این برج را مدفن یکی از شهریاران آل باوند می‌دانند. بدنه مدور برج که از زیر کتیبه کوفی شروع و به قاعده بنا ختم می‌شود، صاف و هموار و در نهایت سادگی ساخته شده است. مدخل برج در طرف مشرق آن واقع شده. دو حاشیه و دو قوس آجری در بالای آن دیده می‌شود. در درون قوس دومی سردر، سه ردیف قطار آجری می‌باشد. این برج مقبره‌ای سر مشقی برای سایر برجهای آرامگاههای گیلان و مازندران در ادوار بعدی شده است. برج رسگت در دوران آل باوند ۴۶۶ تا ۶۰۶ هجری قمری بنا شده است. ثبت تاریخی این برج ۱۹۳ است.<sup>۴۴</sup>

اسناد و مدارک درباره میل رسگت

ATHĀR-E-IRĀN, TOME I FACICULE I FIG. 79, 80, 88.

عکس زیبایی از میل و عکس کتیبه‌ها در این مجلد آمده است.

ATHĀR-E-IRĀN TOME I FACICULE II P.P. 116-12.

کتاب اسامی دهات کشور ج ۱ ص ۱۸۹.

راه فریم به آستارباد

شروین اول (۱۵۸ تا ۲۰۰ قمری) ملقب به ملك الجبال شاهراهی از فریم از

راه مهروان و کوسان و لمراسک و همیشه به آستارباد ساخت.<sup>۴۵</sup>

۴۳- فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی ایران ص ۱۳۹.

۴۵- به شهر ص ۱۲۶.

نام امامزاده هائی که در طول مار دوران صفوی آمده و در اطراف ساری  
به خاک سپرده شده بودند و ما محل آنها را نیاقتیم

۱- امامزاده حسین رضا واقع در بلوک کینخوااران (شاید گیلخوااران) به تولیت  
ملا میرزا .

۲- امامزاده روح الله در بالاتیجن به تولیت ملازین العابدین .

۳- امامزاده عبدالله واقع در فرابرت از بلوک قراطغان به تولیت ملا حبیب الله  
اسرائی .

۴- امامزاده عبدالله واقع در مسکاباد به تولیت درویش حلمی .

۵- امامزاده قاسم واقع در بلوک کارکنده به تولیت مولانا احمد .

۶- امامزاده کاظم درسکه بره اسفیورد به تولیت درویش ابراهیم .

۷- امامزاده یحیی واقع در صدیلوک بیشه به تولیت درویش یوسف .

۸- امامزاده حمزه در مسکاباد ساری .

۹- امامزاده یحیی واقع در اسفیورد به تولیت مولانا محمد یوسف .

۱۰- مزار درویش محمود شاه واقع در مسکاباد ساری .

۱۱- امامزاده عبدالله در ازه دارکله من بلوک اندرود به تولیت میر عبدالعظیم  
و میر علی اکبر .

۱۲- امامزاده عبدالله کاظم واقع در کلیجان رستاق ساری به تولیت درویش ...

بماند سالها این نظم و ترتیب زما هر ذره خاک افتاده جائی

تمت بالخیر والسعاده

## فهرست جامع

## سخنی درباره فهرست جامع

فهرستهای جداگانه چندگانه را در این کتاب یکجا با هم آوردیم . چون به القاب و عناوینی برخوردیم که جدا کردن آنها مشکل تازه‌ای ایجاد می‌کرد . از اینرو بخلاف روش فرنگیان اعلام اشخاص را با القاب و عناوینی که داشتند جزء حروف الفبائی فهرست آوردیم .

شاه اسماعیل و شاه عباس و شاه سلطان حسین و شاه نعمت‌الله ولی را ذیل کلمه شاه فهرست کردیم .

درویش علی ، درویش ابراهیم ، درویش فخرالدین و درویش مرهب را زیر کلمات درویش آوردیم .

حاجی میرزا آقاسی صدراعظم محمدشاه را ذیل عباس ایروانی که نام اصلی اوست نبردیم و نام معروف و مشهور او را در نظر گرفتیم .

القاب و عناوین دیگر نظیر: پیر، مولانا، میر، میرزا، امیر، سلطان، حاجی و کیا و نظایر آنها را صدرنام افراد قرار دادیم و از نامشان جدا نکردیم . زیرا در صفحات شمال به نوعی تازه از نامگذاری برخوردیم که شاید نظیر آن در سایر نقاط ایران نباشد. افرادی که ملقب به کیا هستند یا پیش کیا هستند یا پس کیا ، پس کیا یعنی کسی که لفظ «کیا» پس از نامش می‌آید . باید متوجه بود که چنین شخصی از خارج وارد خاک مازندران شده است و اگر واژه «کیا» مقدم بر نام اصلی باشد، دلیل بر این است که چنین شخصی از خاندانهای قدیم مازندران است و خون مازندرانی دارد . نظیر «کیا و شتاسپ» جدا کردن این نوع القاب صحیح به نظر نیامد .

میرزا و حاجی هم جزء اول اسم است . هنوز در گیلان طفل تازه به دنیا آمده را «میرزا علی» می‌خوانند ، به یاد میرزا علی کیا از سادات کیائی گیلان . پاره‌ای از حاجیان نیز در عید قربان به دنیا آمده و حاجی جزئی از نامشان است . این گونه عناوین را نیز از نام اصلی جدا نکردیم .

از همه اینها گذشته ، افراد ریاضتها کشیده و رنجها برده و گرسنگیها خورده تا خود را به مقام والای ، پیری و مولائی و مرشدی و درویشی رسانده‌اند ، سلب عناوین و القاب را از نامشان صلاح ندیدیم و چنانکه در عرف عام شهرت داشتند ، در این فهرست آوردیم . مختصر کار این فهرست بر اساس نام اشتهر و اعرف است .

فهرست جامع

- آب انبار کنجی در فراش محله اشرف: ۶۶۹.
- آب انبار مادر محمدقلی میرزا در ساری: ۵۶۰.
- آب انبار محله از محلات آمل: ۲۶.
- آب انبار محله هاشمی آمل: ۲۵.
- آب انبار میرزا مهدی در محله ملا آقا بابا در ساری: ۵۶۱، ۷۴۳.
- آب انبار میرمشهد در میرمشهدی محله ساری: ۵۶۱.
- آب انبار نو از محلات ساری: ۴۹۵.
- آب انبار نو = نوانبار در محله نوانبار ساری: ۵۶۱.
- آب انبار یوسف خان در شاهان دشتی محله آمل: ۶۰.
- آب انباری قدیمی در دهکده پاشا کلای دشت: سر آمل: ۱۳۷.
- آب انباری قدیمی در آملی محله یا محله پایین بازار آمل: ۵۷.
- آب انبار آملی محله: آمل ۲۵،
- آب انبار امیر مکرّم در گرگی محله آمل در سال ۱۳۱۶ قمری بوسیله امیر مکرّم ساخته شد ۲۵.
- آب انبار بهرام اتر در محله بهرام اتر ساری: ۵۶۱.
- آب انبار تالش در کوچه آب انبار تالش: ۶۷۰.
- آب انبار چنار بن در محله چنار بن ساری: ۵۶۱.
- آب انبار شاه عباسی در گرگی محله آمل: ۲۵، ۱۰۲.
- آب انبار شاه عباسی در آبدنگ سر شیرگاه: ۴۰۸.
- آب انبار شاه عباسی در ساری: ۵۲۹.
- آب انبار شاه عباسی نزدیک باغ چهل ستون اشرف: ۶۵۳.
- آب انبار فراش محله اشرف: ۶۶۹.

- آب انباری قدیمی در گورستان شاهزاده ابراهیم  
آمل: ۷۳.
- آبادی قدیمی در خشتچار بارتکلا: ۷۷۴.
- آبادی قدیمی در گزو: ۴۸۲.
- آب برزو (آبی که در چشمه عمارت است):  
۶۵۲.
- آب بندان عباس آباد: ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۶۳.
- آب پرده: ۶۹۸.
- آبندان پی از رقبات موقوفات درویش داود:  
۳۷۸.
- آب بندان سر دهکده‌ای که جزء علی آباد شد:  
۳۳۳.
- آبدنگ سر = آسیاب سر = گرجی محله آمل:  
۷۲، ۲۵.
- آبسکون: ۷۰۲، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۲۴.
- آب کل منار بر سر راه المستان به شیرگاه:  
۱۳۲.
- آب گرم میان بادرود و سفیداب: ۴۷۷.
- آبندان سر راه چرات به شیخ موسی: ۴۱۹.
- آب نشل یک شعبه از رسم یک شعبه از رازک  
می آید: ۳۲۱.
- آب هراز = رود هراز: ۱۱۸.
- آتسز (۵۲۱ تا ۵۵۱): ۷۲۳.
- آتش سوزی قلعه فیروزجاه: ۳۰۹.
- آتشکده: ۵۵۶.
- آتشکده کوسان کنار آبدرة کوسان: ۶۹۳.
- آتو از دهکده‌های بلوک کسلیان: ۳۹۳.
- آثار ایران [کتاب ...]: ۵۵۲.
- آثار بناهای قدیمی در مرتع اسی کلا: ۷۶۸.
- آثار تاریخی در ارفه ده سوادکوه: ۴۳۱.
- آثار تاریخی در چنارین هزارگریب: ۷۶۱.
- آثار تاریخی در سرخ‌گریه هزارگریب: ۷۶۱.
- آثار تاریخی دهکده لند شهریاری: ۷۵۷.
- آثار تاریخی کوه سوچلما: ۷۶۲.
- آثار قلعه خرابه‌ای در دهکده پچت پخکش:  
۷۵۸.
- آثار گبری: ۲۰.
- آجروستفال فراوان در خشتستان پیریم: ۷۷۴.
- آجرهای کاشی سه گوشه در اسیو کلا: ۴۸۳.
- آخور سرمز کوره: ۶۰۷.
- آخوند ملا آقا بزرگ متولی شرعی سیدا بو-  
صالح در محله پیشه سر علی آباد: ۳۸۰.
- آخوند ملا آقا متولی مرقد امامزاده عبدالله  
در شیخ موسی: ۳۲۴.
- آخوند ملا احمد علی کرد محلی: ۷۵۴.
- آخوند ملا خلیل الله متولی مرقد امامزاده  
عبدالله در شیخ موسی: ۳۲۴.
- آخوند ملا محمد رضامتولی شرعی سیدا بو-  
صالح در دهکده مله پیشه سر علی آباد:  
۳۸۰.
- آخوند ملا محمد طالب ابن حاجی حسین  
علیا بادی ملقب به مشهد بان پول رنگ  
در امامزاده مونس رضا را داد: ۴۰۶.
- آدم علیه السلام: ۹۸.

- آذربایجان: ۵۶۹.
- آرامگاه کارگران مقتول در تونل راه آهن:  
۴۶۰.
- آرام: ۳۹، ۱۲۵، ۳۳۹.
- آریم از دهکده‌های بلوک خانقاه پی: ۳۹۲.
- آریم تنگه: ۴۷۳.
- آزاد خان افغان: ۵۰۰.
- آزاد کلای ساری = آزادگله: ۵۵۲.
- آزادگله اراضی امامزاده عباس ساری: ۵۱۵.
- ۵۵۰.
- آزرمی دخت دختر اسپهد خورشید: ۴۶۲.
- آستانه از محلات بارفروش: ۱۷۹.
- آستانه در دهکده اهلم از دهکده‌های اهلم-  
رستاق: ۱۱۲.
- آستانه چالمردی نزدیک کوسرکنده: ۶۸۲.
- آستانه سرای به نقل رایینو = اسپانه سرای  
به نقل حسن بن اسفندیار = ماته: ۲۰.
- آستانه کلاچ مشهد: ۱۸۵.
- آستو: ۷۲۴.
- آسرا بر سر راه تنگه: ۵۶۹.
- آسونه = سیدعزیزاله در داودکلای لاله آباد:  
۲۸۹.
- آسونه سر = بقعه سید محمد در فیری کنار  
بابلسر: ۲۷۱.
- آسه از دهکده‌های بلوک خانقاه: ۳۹۲.
- آسیا: ۷۱۷.
- آسیا سر = آسیاب سر از محلات آمل: ۲۶.
- آسیاب سر = آبدنگ سر = گرجی محله از  
محلات آمل: ۷۲، ۲۵.
- آشور اراضی آشوراده از بنه‌های میانکاله:  
۷۱۵.
- آشوراده: ۷۰۴، ۷۰۵، ۷۰۷، ۷۰۹، ۷۱۱.
- ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۲۰، ۷۲۱.
- ۷۲۲، ۷۲۴، ۷۳۷.
- آقا اسیو: ۶۰۱.
- آقا الوند دیو: ۴۲۴.
- آقا بابا چلاوی گنگرج: ۱۲۷.
- آقا برادر پهلوان بن قربانعلی چراتی: ۳۷۳.
- آقا حسین بانی بنای امامزاده عباس در آزاد  
گله ساری: ۵۴۹، ۵۵۳.
- آقا خضر چارمانی: ۵۲۱.
- آقا سهراب ابن آقارستم روزافزون [شجاع  
الدین ...]: ۴۵۸، ۴۵۷.
- آقاسی بادکوبه‌ای [کربلانی ...]: ۱۵۲.
- آقا سید رضا در مهلبون جلال از رگ: ۲۷۷.
- آقا سید علی در دهکده زنگیان سوادکوه:  
۴۵۶.
- آقا سید محمد نوائی نجار در ورودی امامزاده  
زین العابدین: ۴۱۰.
- آقا گستم نیر بانی در ورودی امامزاده عبد-  
الصالح: ۵۹۸، ۵۹۹.
- آقا علی متولی مسجد چال چهارسوق بابل:  
۲۰۹.
- آقا عیسی بن آقا حسن خان قادی بانی در

امامزاده زین العابدین : ۴۱۰ .  
 آقا محمد : ۳۰۸ .  
 آقا محمد خان قاجار: ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۷ ،  
 ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۳، ۴۹۷، ۴۹۸، ۴۹۹  
 ۵۰۰، ۵۰۴، ۵۰۷، ۵۱۵، ۵۲۵، ۵۲۷  
 ۵۲۹، ۵۳۶، ۵۶۷، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۵۰  
 ۶۷۳، ۶۸۰ .  
 آقا مشهد = آق مشهد در گلیجان رستاق :  
 ۶۰۵ .  
 آقا ملک وقف بر باغ شاه از دهات کاظم بیگی:  
 ۱۹۶ .  
 آقا محمد روزافزون : ۴۲۳، ۵۴۹ .  
 آفرود نهری که از بابل رود به بحرالارم  
 می ریخت : ۱۹۴، ۱۹۵ .  
 آق مشهد گلیجان رستاق ساری: ۴۰۴، ۷۴۹ .  
 آلاشت : ۳۲۷ .  
 آل باوند : ۲۳ .  
 آل بوم ناصرالدین شاه : ۵۹۵ .  
 آل زیار: ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰ .  
 آل نوذر: ۴۸۷ .  
 آمل : ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷،  
 ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴،  
 ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۳۰، ۳۱، ۳۲،  
 ۳۷، ۳۸، ۳۳، ۴۴، ۴۸، ۵۰، ۵۴،  
 ۵۵، ۶۳، ۶۶، ۷۳، ۸۱، ۸۳، ۸۶،  
 ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۱۰۷، ۱۱۵، ۱۱۸ .

۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۳۳، ۱۳۵، ۱۳۶  
 ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۹، ۱۵۷  
 ۱۶۰، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۸۲  
 ۱۹۹، ۳۷۰، ۳۷۷، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۶۱، ۴۸۷  
 ۴۹۷، ۵۱۸، ۵۴۷، ۶۰۸، ۷۴۱ .  
 آملی : ۲۴ . مرزبان آمل : ۴۶۱ .  
 باب البحر آمل : ۱۳ . باب الجبل آمل:  
 ۱۳ . باب جرجان آمل : ۱۳ . باب  
 گیلان آمل : ۱۳ . بازرگانان آمل :  
 ۲۳ . بیمارستان آمل : ۱۱، ۲۳، ۴۵ .  
 پل جدید آمل : ۱۷ . پل جدید رضا  
 شاهی آمل : ۳۷ . پل هراز در آمل :  
 ۶۴ . چشم آمل : ۱۶۴ . حصار آمل  
 = باروی شهر آمل : ۴۷، ۴۸ . حکام  
 آمل : ۱۶۱ . دروازه دریا = باب -  
 البحر آمل : ۲۰ . دروازه زندانه کوی  
 آمل : ۴۰ . دروازه کوهستان = باب -  
 الجبل آمل : ۲۰ . دره ازه گرگان آمل =  
 باب جرجان: ۲۰، ۴۸ . دروازه گیلان =  
 باب گیلان: ۲۰ . شهرستان آمل: ۳۰۷ .  
 شیر و خورشید سرخ آمل : ۳۹ . عوام  
 آمل : ۴۲ . قلعه های آمل: ۲۲ . کتابخانه  
 عمومی آمل : ۳۹ . کوچه سماکی در  
 آمل : ۴۴ . کوچه گازران در آمل :  
 ۱۳، ۲۰، ۳۸ . ماهی رسته در آمل: ۴۰ .  
 مردم : ۲۱، ۳۹، ۴۶، ۷۲ .

## الف

آمله دختر اشاد وزن فیروز شاه : ۱۸، ۲۰ .  
 آملی محله = پایین بازار در آمل : ۲۵ .  
 آهک چاه محل لشکرگاه شاه غازی در دره  
 چلاو: ۱۲۵ .  
 آهنگر کلا از دهکده های دابو: ۱۶۷ .  
 آهنگر کلا از محلات بارفروش: ۱۷۸، ۱۸۰ .  
 آهنگر محله از محلات آمل : ۲۶ .  
 آهنه سر : ۱۲۹ .  
 آهی رو از نهرهای دست چپ هراز: ۲۹ .

اسفندیار: ۴۲ .  
 ابراهیم بن مرزبان [ابواسحق ...]: ۳۰ .  
 ابراهیم حکمران عباسی درمازندران: ۶۰۹ .  
 ابراهیم طبرستانی [حاج ...] از پیر مردان تکیه  
 اوجابن : ۲۴۶ .  
 ابراهیم موسوی از مهرهای ذیل سندبر گذاری  
 تولیت : ۸۷ .  
 ابن الاثیر: ۱۷۵، ۴۸۶ .  
 ابن اسفندیار = حسن بن اسفندیار: ۲۱، ۲۲،  
 ۳۰، ۴۷، ۴۹، ۵۱، ۶۴، ۱۲۶، ۱۶۱،  
 ۱۶۲، ۱۸۶، ۳۳۹، ۴۰۰، ۴۸۸، ۵۰۸  
 ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸،  
 ۵۱۹، ۵۷۵، ۶۰۷، ۷۰۲، ۷۷۰،  
 ۷۷۳ .  
 ابن حوقل : ۲۳ .  
 ابن سعید : ۴۸۶ .  
 ابن فورکک: ۴۲ .  
 ابواسحق اسفراینی متکلم : ۴۲ .  
 ابوترابیان : ۸۲ .  
 ابوجعفر اترب [اسپهبد ...] [با دختر شرفی  
 ازدواج کرد]: ۱۶۵ .  
 ابوالحسن بن هارون فقیه (انبارک = مبارک):  
 ۶۵ .  
 ابوخرزیمه حاکم عرب در طبرستان : ۵۱۶ .  
 ابوالخضیب مرزوق سنلی (حاکم عرب در  
 طبرستان : ۴۶۰، ۴۶۱، ۵۱۶، ۵۵۵ .

- ابوسعید بهادرخان ازایلخانان مغول: ۴۳۸ .  
 ابوالضراغ احمد بن قاسم والی ساری :  
 . ۷۰۲  
 ابوالعباس بن نوح : ۷۰۲ .  
 ابوالعباس طوسی حاکم عرب در طبرستان :  
 . ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۵۶ .  
 ابوعبدالله صادق (= امام جعفر الصادق) :  
 . ۵۴۷  
 ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی: ۳۷۲ .  
 ابوعون بن عبدالملک : ۴۶۰ .  
 ابوالفتح وثوق زمانی : ۷۲۳ .  
 ابوالفدا (متوفی ۷۳۲ هـ. ق) : ۱۱، ۱۷۵،  
 . ۴۸۶  
 ابوالفضل بن موسی کاظم = امامزاده فضل  
 زیارو: ۱۴۳ .  
 ابوالفضل دابو = ابوالفضل رستم : ۴۲۲ .  
 ابوالفضل العباس : ۱۱۷ .  
 ابوالقاسم از مهرهای ذیل سند برگذاری  
 تولیت : ۸۷ .  
 ابوالقاسم بن حسن بن حنیفه بن ابراهیم از  
 مدفونین در آمل : ۲۷ .  
 ابوالقاسم پسر ابوالمحاسن رویانی [اما...]  
 . ۴۹، ۵۳، ۵۴ .  
 ابوالقاسم جعفر بن حسن بن علی ناصر: ۴۸۸ .  
 ابوالقاسم کاردگر: ۸۴ .  
 ابوالمحاسن رویانی : ۵۴ .  
 ابومحله از محلات بارفروش: ۱۷۹، ۱۸۰ .
- ابومحمد ابراهیم از فرزندان امام موسی کاظم  
 = امامزاده ابراهیم آمل : ۷۳ .  
 ابومنصور احمد بن علی بن ابی طالب طبرسی  
 [شیخ ...] : ۳۷۰، ۳۷۱ .  
 ابوهاون عیسی = هرمز پسر اسپهبد خورشید:  
 . ۴۶۲  
 ابویزید بن یحیی بن حسن از مدفونین در  
 آمل : ۲۶ .  
 اپری (نام تیره‌ای در شامزرا) : ۴۶۸ .  
 اترب (شش کیلومتری شمال نکا) : ۶۸۷ .  
 احمد آقا اوصیاء (صاحب سهم کاروانسرای  
 قیصریه) : ۲۱۱ .  
 احمد اقتداری: ۴۴۶ .  
 احمد بن ابوطالب (نویسنده و قفنامه مسجد  
 فری‌کنار) : ۲۷۳ .  
 احمد امیر بندر [سید ...] از پیرمردان تکیه  
 اوجابن بارفروش : ۲۴۶ .  
 احمد باوند : ۳۴۳ .  
 احمد بن ابی طالب طبرسی (= شیخ طبرسی):  
 . ۳۷۲  
 احمد بن جعفر بن احمد بن محمد بن عبدالرحمن  
 شجری (از مدفونین در آمل) : ۲۷ .  
 احمد بن داود بن احمد بن علی بن عیسی بن  
 محمد بطحانی : ۲۷ .  
 احمد بن زین العابدین : ۸۸ .  
 احمد بن محمد قصرانی [نجیب‌الزمان ...] :  
 . ۴۳، ۱۲۵ .

- احمد بن یحیی بن حسن (از مدفونین در  
 آمل) : ۲۶ .  
 احمد بن یوسف سلطانی : ۷۶۶ .  
 احمد بهمنیار: ۳۷۰ .  
 احمد خان بن حسینعلی آقا : ۱۰۸ .  
 احمدکاتب : ۱۱ .  
 احمدکنی (در شمال بارفروش) : ۵۷۳ .  
 احمدکلا (از دهکده‌های پازوار مشهدسر) :  
 . ۲۵۵  
 احمدکلای بندپی : ۳۲۹ .  
 اداره آموزش و پرورش آمل : ۱۰۳ .  
 اداره باستان‌شناسی وزارت فرهنگ = اداره  
 کل باستان‌شناسی : ۵۳۲ .  
 اداره پست و تلگراف آمل: ۷۴ .  
 اداره پست و تلگراف اشرف : ۶۶۵ .  
 اداره فرهنگ بابل : ۲۴۹ .  
 اداره فرهنگ مازندران : ۴۰۱ .  
 اداره کشاورزی : ۱۴۲ .  
 اداره کل باستان‌شناسی : ۴۰۱، ۵۳۲ .  
 اداره مخابرات اشرف : ۶۶۶ .  
 ادوارد براون : ۳۶۸، ۱۹۲، ۳۷۰ .  
 اراضی کاله عرب خیل : ۲۵۷ .  
 اراضی کهکرون (در محله پایین هشتل دشت-  
 سر آمل) : ۱۴۶ .  
 اراضی گنبدین (جزء محله پایین بازار آمل) :  
 . ۴۸، ۴۹ .  
 اراضی نفت چال (غرب ناحیه گیلخواران  
 شاهی) : ۳۴۹ .  
 اراضی یا : ۴۲۸ .  
 ارمانه گرجستان : ۶۱۷ .  
 ارباب تکیه (در میدان محله سیدجلال بابل):  
 . ۲۳۴  
 ارباب محمود فری‌کناری (فرزند آقا لر آقا  
 پدراخوانان بهرامی) : ۲۷۲ .  
 ارجمند (از دهکده‌های فیروزکوه) : ۳۲۱ .  
 ارشته سر [اراضی ...] زیر دهکده چم بن :  
 . ۱۲۹  
 اردشیر بزرگ: ۲۲۳ .  
 اردشیر بن حسن [حسام الدوله ...] ۵۶۸ تا  
 [۶۰۲] : ۱۳، ۳۸، ۴۰، ۱۲۴، ۴۹۷،  
 . ۵۵۵، ۷۶۱ .  
 اردشیر بن کینخوار بن شهریار بن کینخوار بن  
 رستم بن دارا بن شهریار [حسام الدوله  
 ...] : ۲۳، ۱۲۶، ۱۶۴، ۱۶۵، ۲۷۱،  
 . ۶۰۷، ۷۷۳ .  
 اردشیر میرزا (برادر نسائی محمد شاه) :  
 . ۱۸۹، ۴۸۹ .  
 ارزت : ۷۴۹ .  
 ارژنگ پارك (خانه شکاری پروفیسور شروین  
 باوند) : ۴۳۱ .  
 ارست Orest از جزایر آشوراده : ۷۲۲ .  
 ارش رود (بقول اعتماد السلطنه) = الشهود:  
 . ۱۰۷  
 ارغونشاه (از اطرافیان امیر تیمور) : ۱۶۰ .

- ارفه ده (از دهکده‌های دوآب بالا): ۳۹۱ ، اسپرز برسر راه شاه عباسی : ۵۶۹ ،  
 اسپهدات برج مهر: ۶۰۹ ، اسپهدان محل بناهای اسپهدان : ۵۱۲ ،  
 اسپهدان طبرستان : ۱۶۴ ، ۴۴۱ ، ۴۷۱ ، اسپهد بن داذهربن فرخان بزرگ  
 ۵۰۹ ، ۶۰۸ ، ۶۱۰ ، اسپهد خورشید بن داذهربن فرخان بزرگ  
 (۱۳۳ تا ۱۴۱) : ۲۰ ، ۴۶۰ ، ۴۶۱ ، اسپهد خورشید بن داذهربن فرخان بزرگ  
 ۴۶۲ ، ۵۰۴ ، ۵۱۲ ، ۵۱۳ ، ۵۵۵ ، اسپهد رستم سپهسالار آمل : ۴۲۲ ،  
 اسپهد رستم بن قارن : ۷۶۹ ، اسپهد شاه غازی پسر تاج الدین تورانشاه  
 این زردستان : ۴۲۶ ، اسپهد شروین : ۵۱۷ ، ۷۷۳ ،  
 اسپهد شهریار کوه : ۴۴۱ ، اسپهد علاء الدوله علی : ۵۰۸ ، ۵۱۸ ،  
 اسپهد فرخان = اسپهد فرخانان (در سکه) : ۵۲۰ ، ۶۰۸ ،  
 اسپه شورپی از دهکده‌های جلال ازک : ۲۷۸ ، اسپه انجیل دژ مرتع چنگور : ۷۱۰ ،  
 اسپه کیلا محله آمل : ۲۵ ، ۲۶ ، استاد احمد سازی : ۵۳۸ ،  
 استاد اسداله غائی نجار سقافار تکیه آجنگر : کلاهی بیشه سرشاهی : ۳۷۷ ،  
 استاد حسن شابن استاد محمد نجار معزوف به خوارزمی نجار صندوق آقا مشهد : ۶۰۶ ،  
 استاد حسین بن استاد احمد سازی نجار در ۱۳۱ :

- ورودی شاهزاده حسین درساری : ۵۳۷ ، استاد حسین گیلی نجار صندوق امامزاده یحیی  
 ۵۳۸ ، استاد درساری در ۸۴۶ ، ۵۳۲ ، ۵۳۳ ، ۵۳۴ ، استاد سلطان محمد طهرانی سازنده ضریح  
 امامزاده عبدالحق : ۴۱۴ ، استاد شاه نظرچور واقف در سید ابوصالح  
 در مله بیشه سرعلی آباد : ۳۸۲ ، استاد شمس الدین بن محمد دین توذا (۴)  
 نجار و نقار صندوق امامزاده قاسم در عیسی خندق کارکنده شاهی : ۳۸۷ ،  
 استاد صالح مهرانی نجار در یک لختی امامزاده ابوطالب در بالا زیر آب : ۴۱۳ ،  
 استاد علی درونی نجار سقافار گساوان کلا بابلکنار شاهی : ۳۸۵ ،  
 استاد عمید والی شهر آمل = پناخسرو : ۵۱۸ ، استاد فخرالدین نجار رازی : ۵۹۹ ،  
 استاد فضل الله خانقاهی نجار سقافار تکیه آهنگر کلاهی بیشه سرشاهی : ۲۷۷ ،  
 استاد محمد بن استاد علی نجار رازی : ۲۶۲ ، استاد مهدیقلی بندیی ورزنی نجار ضریح سید  
 ابوصالح در مله بیشه سرعلی آباد : ۳۸۱ ، استاد محمد گیل نجار صندوق امامزاده یحیی  
 درساری در ۸۴۶ ، ۵۳۲ ، ۵۳۳ ، ۵۳۴ ، استاد میرزا علی نجار تکیه گاوان کلا بابلکنار  
 شاهی : ۳۸۵ ، استاد نجم الدین بن استاد شهاب الدین دروگر : ۵۹۸ ،  
 استارم از دهکده های هزارگریب : ۷۴۹ ، استحكامات مازندران : ۶۰۷ ،  
 استراباد : ۳۰ ، ۱۲۵ ، ۱۶۰ ، ۱۶۴ ، ۴۲۶ ، ۴۷۶ ، ۴۹۹ ، ۵۰۱ ، ۵۶۸ ، ۵۶۹ ،  
 ۶۱۳ ، ۶۱۵ ، ۶۴۶ ، ۶۷۳ ، ۷۰۳ ، ۷۰۴ ، ۷۱۶ ، ۷۱۷ ، ۷۳۴ ، ۷۳۵ ،  
 ۷۳۸ ، ۷۳۹ ، ۷۷۷ ، استراباد نامه : ۴۷۸ ،  
 استرابادی محله بابل : ۲۰۱ ، استراخان : ۷۲۰ ،  
 استندار : ۴۲۲ ، استندار کیکاوس : ۱۶۳ ، ۱۶۴ ،  
 استکورازین = استنک رزینہ [استپان ...] : ۲۵۷ ، ۲۵۹ ، ۲۶۳ ، ۷۱۱ ،  
 استوارت [چارلز ...] : ۴۹۸ ، ۵۰۶ ، ۵۲۵ ، ۵۲۸ ،  
 استودارت : ۱۹۳ ، ۳۵۷ ، ۵۸۸ ، ۶۱۶ ، ۶۷۴ ،  
 استهچال محلی اطراف شیخ موسی : ۳۲۶ ، استیفن اجاره دار رودخانه تجن : ۵۸۶ ،  
 اسدالله باوند هژیر السلطان : ۷۲۸ ، ۷۲۹ ، اسداله بن سید حسن بن سید رضی الدین  
 [سید ...] : ۲۸ ، اسدالله رکابی [سید ...] : ۱۸۴ ،  
 اسدالله شریف [دکتر ...] : ۲۴۹ ، اسرم از دهکده های قره طغان : ۶۷۳ ،

کتابخانه  
 اسدالله شریف  
 تهران

- اسفندیار بن شهریار [اسپید ...] خواهرزاده شاه غازی رستم : ۱۲۶ .  
 اسفندیاریک مقرب شاه عباس : ۶۲۲ .  
 اسفندیارخان پهلوان داماد امیرمکرّم : ۳۳۰ .  
 اسفندین = اسفنده نزدیک فرح آباد : ۵۷۳ ، ۵۹۳ .  
 اسفیوردوشوراب (از دهستانهای ساری) : ۴۸۵ .  
 اسکاردین تپه در جنوب حسین آباد : ۶۸۴ ، ۷۴۱ .  
 اسکندربن سرراه نشل به لزیب : ۳۲۱ .  
 اسکندریک منشی : ۴۲۲ ، ۴۷۲ ، ۵۹۵ ، ۶۱۳ ، ۷۰۳ .  
 اسکندرشیحی چلاوی : ۲۴ ، ۹۱ ، ۹۲ .  
 اسکندرمقدونی : ۱۲۳ .  
 اسکندرمیرزا نایب محمد قلی میرزا در بار-فروش : ۷۴۰ .  
 اسکنک = چراگاه اسکنک : ۴۱۸ .  
 اسکومحله از دهکدههای بالاخیابان لیتکوه : ۱۱۵ ، ۱۱۶ .  
 اسکی از طوایف ساکن در آمل : ۲۴ .  
 اصل از دهکدههای بلوک کامزد : ۳۹۲ .  
 اسلام : ۳۹۸ ، ۴۴۱ ، ۴۴۶ . پیش از : ۴۶۶ . صدر : ۴۷۱ ، ۵۰۱ . قبل از : ۴۷۲ . لشکر : ۴۶۱ .  
 اسماعیل از بیغمران بنی اسرائیل : ۲۸۱ .  
 اسماعیل از مهرهای ذیل سند : ۸۷ .
- اسماعیل ابوالفوارس شهریار بن عباس بن شهریار : ۴۴۲ .  
 اسماعیل بن فتح الله نجفی حسینی بانی صندوق شاهزاده حسین ساری : ۵۳۶ .  
 اسماعیل خان امیر مؤید سوادکوهی : ۷۲۸ ، ۷۲۹ .  
 اسیران گرجی در اشرف وفرح آباد : ۶۶۵ .  
 اسی ویشه بیشه‌ای در چهارفرسنگی آمل به طرف دریا : ۱۵۸ .  
 اشترویح مهندس هلندی : ۶۸۲ .  
 اشرف = اشرف البلاد : ۴۸۵ ، ۵۶۸ ، ۵۸۲ ، ۵۹۰ ، ۶۰۷ ، ۶۰۸ ، ۶۱۳ ، ۶۱۵ ، ۶۱۶ ، ۶۱۷ ، ۶۱۸ ، ۶۲۶ ، ۶۲۹ ، ۶۳۴ ، ۶۳۵ ، ۶۳۶ ، ۶۳۸ ، ۶۴۲ ، ۶۴۳ ، ۶۵۰ ، ۶۵۳ ، ۶۵۴ ، ۶۶۱ ، ۶۶۲ ، ۶۶۳ ، ۶۶۴ ، ۶۶۵ ، ۶۷۳ ، ۶۹۳ ، ۷۰۳ ، ۷۰۶ ، ۷۰۷ ، ۷۲۷ ، ۷۳۰ ، ۷۳۱ ، ۷۳۲ ، ۷۳۹ .  
 اشرف البلاد = اشرف = به شهر امروز : ۱۸۸ ، ۴۷۶ ، ۵۸۸ ، ۶۱۳ ، ۶۵۸ ، ۷۳۴ .  
 اشرف تیمور میرزا حاکم آمل : ۷۴۰ .  
 اشک از دهکدههای هزارجریب : ۵۶۹ .  
 اشکارکلا : ۱۷۰ .  
 اشکانی : ۶۰۷ .  
 اشک رود از سرچشمه‌های رود فریم : ۴۸۵ .  
 اشکور : ۶ .

- اشگون طیفون سلامت رو (نام کشتی بادبانی) : ۱۵۲ .  
 اشیک Ashik از جزایر آشوراده : ۷۲۲ .  
 اصانلو [طایفه ...] : ۴۹۹ ، ۵۰۰ .  
 اصانلومحله ساری : ۴۹۵ .  
 اصطخری : ۱۲ .  
 اصغر توکلی پسر حاجی آقا محمد توکلی : ۴۹ .  
 اصغر مهدوی [دکتر ...] : ۳۶ .  
 اصفهان : ۴۲۵ ، ۴۲۶ ، ۴۷۴ ، ۴۷۶ .  
 ۴۷۷ ، ۵۱۸ ، ۵۸۱ ، ۶۲۹ ، ۶۶۴ .  
 اصفهان [املاک] : ۵۱۸ .  
 اصفهانی محله ساری : ۴۹۵ .  
 اصفهانیاها : ۶۰۵ .  
 اعتماد السلطنه = محمد حسن خان : ۵۱ ، ۳۵۳ .  
 ۳۵۴ ، ۶۴۸ ، ۶۵۵ ، ۷۰۴ ، ۷۰۵ .  
 اغارود از محلات بارفروش : ۱۷۸ .  
 افاغنه : ۶۳۲ .  
 افاغنه [لشکر ...] : ۶۵۰ .  
 افرا دهکده‌ای نزدیک قلعه شیخ طیرسی : ۳۶۷ .  
 افرا چال : ۴۸۵ .  
 افرا سرا نزدیک بل سرخ رود : ۱۷۰ .  
 افراسیاب : ۵۱۱ .  
 افغانان قراتپه : ۴۹۹ ، ۶۸۰ .  
 افغانی : ۵۰۰ ، ۶۸۰ .  
 افغون محله ساری = افغانی محله = افغان محله : ۴۹۵ ، ۵۰۰ .  
 اقدس تخلص شاعری که ایسات کتیبه‌های
- مدرسه و مسجد کاظم بیگک را تفت : ۲۲۶ .  
 اکاسره پادشاهان ساسانی : ۳۹۵ .  
 الارز : ۷۴۹ ، ۷۵۱ .  
 الاشت (نام بلوک ونام دهکده مرکزی = الاشت) : ۳۹۲ ، ۴۱۷ .  
 الب ارسلان سلجوقی (۴۵۵ تا ۴۶۶) : ۴۰۰ .  
 ال تپه : ۶۶۱ .  
 البرزکوه : ۴۴۱ ، ۴۴۶ ، ۴۴۷ ، ۴۸۵ .  
 الشا از دهکده‌های دابو : ۱۶۹ .  
 الشه رود : ۱۰۷ .  
 الخ بیگک : ۷۲۳ ، ۷۲۵ .  
 القش بر سر راه نشل به بسایجان : ۳۲۲ .  
 الوند دیو : ۴۲۵ ، ۴۲۶ ، ۴۲۷ .  
 الوند سلطان : ۴۲۵ .  
 الوندی از خاندانهای ساکن در چرات : ۴۱۷ .  
 الله داد درخشانی : ۶ .  
 الله قلی خان مباشر گمرک مشهدسر : ۲۶۲ .  
 اله کله از محلات بابل پشت : ۲۷۰ .  
 الهم (شاید اهلیم) : ۱۷۶ .  
 الیستان از دهکده‌های چلاو : ۱۲۲ ، ۱۳۱ ، ۱۳۲ .  
 امام ابوالعالی جوینی : ۴۱ .  
 امام حسن علیه السلام : ۶۲ ، ۷۵ ، ۱۱۷ .  
 امام حسین علیه السلام : ۷۵ ، ۱۱۷ .  
 امام رضا علیه السلام : ۸۲ ، ۴۳۸ .  
 امام زین العابدین علیه السلام : ۷۵ .

- امام علی بن موسی الرضا علیه السلام: ۷۸،  
 امامزاده احمد در رود بست مشهدسر: ۲۷۱،  
 امامزاده احمد رضا در لاسم: ۳،  
 امام محمد تقی علیه السلام: ۷۸، ۲۳۴،  
 امامزاده ادریس در سوتۀ جلال ازرك: ۲۷۷،  
 امامزاده ارفده هجده كيلومتر جنوب پل سفید:  
 ۴۷۹ -  
 امامزاده اسماعیل در ساروی کلای علی آباد:  
 ۳۳۶،  
 امامزاده اسماعیل در گورستان شهر شاهی:  
 ۳۳۵،  
 امامزاده اسماعیل بارفروش: ۱۹۳،  
 امامزاده اشكار كلا: ۱۷۰،  
 امامزاده ای در خواجه کلای بندپی: ۳۲۹،  
 امامزاده ای در سنگوش محله بندپی: ۳۲۹،  
 امامزاده ای در علی آباد (شاهی): ۳۳۴،  
 امامزاده ای در کبود کلای بندپی: ۳۲۹،  
 امامزاده باقر در احمد آباد پریم: ۷۷۴،  
 امامزاده بی بی خاتون در دهکده روشنندان  
 بانصر بایلسر: ۲۷۴،  
 امامزاده پشته سنگ در یانهسر: ۷۵۷،  
 امامزاده تقی در گرجی محله آمل: ۱۰۱،  
 امامزاده جعفر در تکیه آملی محله آمل: ۵۷،  
 امامزاده جمنان = مشهد چمنو: ۳۳۹،  
 امامزاده حسن در اراضی قادی محله رودبست  
 مشهدسر: ۲۷۱،  
 امامزاده حسن در دهکده لاهش چلاو: ۱۳۰،  
 امامزاده حسن در پایین چاریون ویرانه:  
 ۴۱۶،  
 امامزاده حسن در رباط پنجهزاره: ۷۲۹،
- امام علی بن موسی الرضا علیه السلام: ۷۸،  
 ۸۱،  
 امام محمد تقی علیه السلام: ۷۸، ۲۳۴،  
 امام موسی مدفون در بقعة سلطان محمد طاهر:  
 ۲۹۲،  
 امام موسی الکاظم علیه السلام: ۷۷، ۷۷،  
 ۸۱، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۹۲، ۵۳۱،  
 امامزاده در دهکده چشمه نزدیک سلسل: ۴۷۸،  
 امامزادگان عبدالرحمن و منصور و ابراهیم در  
 سفیدچاه: ۷۵۲، ۷۵۳،  
 امامزادگان فضل و فاضل و عباس نزدیک حسینیه  
 زیروان: ۶۸۳،  
 امامزاده ابراهیم آمل در محله گرجی محله =  
 شاهزاده ابراهیم: ۲۵، ۷۲، ۷۷، ۷۸،  
 ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۳، ۸۴، ۸۶، ۸۷،  
 امامزاده ابراهیم ابوجواب بایلسر: ۱۹۸،  
 ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۴،  
 ۷۴۴،  
 امامزاده ابراهیم در آستانه سر موزی رج  
 جلال ازرك: ۲۸۴،  
 امامزاده ابراهیم در خطیر کلای بالا تجن شاهی:  
 ۳۶۵،  
 امامزاده ابن عباس در دهکده برد: ۷۶۸،  
 امامزاده ابوالحسن در کنیج کلای بند پی:  
 ۳۲۹،  
 امامزاده ابوطالب بن موسی الکاظم علیه السلام  
 در بالا زیر آب: ۴۱۳،  
 امامزاده احمد = بلند امام: ۷۳۱،

- امامزاده حسن در تروجن: ۶۸۳،  
 امامزاده حسن بن موسی الکاظم علیه السلام  
 بر بسالای کوه وسو از کوههای بندپی:  
 ۳۲۷،  
 امامزاده حسن رضا در دهکده شیب آب بندان  
 گیلهواران: ۳۵۹،  
 امامزاده حسین در پالن ولویی: ۴۵۶،  
 امامزاده حسین رضا در کینخواران: ۷۷۸،  
 امامزاده حمزه کنار جاده ماشین رو شیرگاه به  
 علی آباد: ۴۰۷،  
 امامزاده حمزه در بربری محله شاهی: ۳۳۵،  
 امامزاده حمزه در سیاه رود پی دشت آهنگر  
 کلای بیشه سر علی آباد: ۳۷۵،  
 امامزاده حمزه در شرمرست راستویی: ۴۷۹،  
 امامزاده حمزه در فلورد راستویی سوادکوه:  
 ۴۷۹،  
 امامزاده حمزه در مسکاباد: ۷۷۸،  
 امامزاده حمزه رضا در دهکده حمزه رضای  
 لاله آباد نزدیک یاغی کلا: ۲۸۸،  
 امامزاده خوجه در بلوک بندپی: ۳۲۹،  
 امامزاده خوشانگور شهریاری: ۷۵۸،  
 امامزاده در شیرداری یخکش: ۷۵۸،  
 امامزاده دهکده داودره پریم: ۷۷۴،  
 امامزاده دهکده لیمون شهریاری: ۷۵۸،  
 امامزاده رضا = امامزاده حسن رضا: ۶، ۷،  
 امامزاده روح الله در بالا تیجن: ۷۷۸،  
 امامزاده زکریا در دهکده واسکس علی آباد:  
 ۳۴۲،  
 امامزاده زکریا در نکا: ۶۸۲، ۶۸۳،  
 امامزاده زین العابدین = سید زین العابدین  
 = سلطان زین العابدین بن میر کمال  
 الدین حسینی مرعشی: ۵۳۱، ۵۴۳،  
 امامزاده زین العابدین بر سر کوهی در دهکده  
 قادی کلای متروک: ۴۱۰،  
 امامزاده زین العابدین = امامزاده محمد میان  
 شیر کمر بن پلنگ باغ: ۶۸۹،  
 امامزاده سفید در دهکده سفید: ۴۷۸،  
 امامزاده سلسله = امامزاده یحیی در ساری:  
 ۵۳۱،  
 امامزاده سید جلال = بارگاه سید جلال:  
 ۲۳۳،  
 امامزاده سید حسین در خطیر کلای بالا تجن  
 علی آباد: ۳۶۵،  
 امامزاده سید رضی در دیو دشت بالا تجن  
 علی آباد: ۳۷۳،  
 امامزاده سید شریف در چرات: ۴۱۸،  
 امامزاده سید عبدالله در سارو: ۷۳۰،  
 امامزاده سید نصر بن سید محمد: ۳۳۶،  
 امامزاده سید یعقوب و سید هاشم در دهکده  
 سوخته کلا از دهکده های بالا تجن علی  
 آباد: ۳۷۴،  
 امامزاده سیف الدین: ۱۲۷،  
 امامزاده شاهرضا در یک کیلومتری زیروان:  
 ۶۸۳،  
 امامزاده شاه حمزه رضا در بسولک دشت سر  
 آمل: ۱۴۹،

- امامزاده شاهرضا در احمدکلای بندپی: ۳۲۹ . امامزاده عبدالله: ۶ .  
 امامزاده شاه رضا در لای رودبارشهریاری: امامزاده عبدالله در ازه دارکله: ۷۷۸ .  
 . ۷۵۸ امامزاده عبدالله از محلات ساری: ۴۹۵ .  
 امامزاده شاهرضا در دهکده ملاخیل شهریاری: امامزاده عبدالله در اترب: ۶۸۴ ، ۶۸۷ .  
 . ۷۵۸ امامزاده عبدالله در الارز: ۷۵۱ .  
 امامزاده شترگردن = مرقد اشترویخ: ۶۸۲ . امامزاده عبدالله در تشریانتهسر: ۷۵۴ .  
 امامزاده صالح در دهکده برون دشت سر: امامزاده عبدالله در جامخانه میانرود: ۵۹۷ .  
 . ۱۳۳ امامزاده عبدالله در دهکده چارزین لاله آباد:  
 امامزاده صالح در دهکده پریمه چلاو: ۱۳۰ .  
 امامزاده طاهر در کردآباد: ۴۱۶ .  
 امامزاده طاهر بن موسی الکاظم در بانصرکلا: امامزاده عبدالله در مسکاباد: ۷۷۸ .  
 . ۱۷۱ امامزاده عبدالله در آزادگلستان ساری: ۵۱۵ ،  
 ۵۴۸ ، ۵۴۹ ، ۵۵۲ ، ۵۵۳ ، ۵۳۸ ،  
 ۷۴۳ ، ۷۵۲ .  
 امامزاده عباس در کمدره دشت سرآمل: ۱۴۵ .  
 امامزاده عباس در سوته کلای بالا خیابان: امامزاده عبدالله در محله چهارشنبه پیش بابل:  
 . ۲۵۰  
 . ۱۵۴ امامزاده عبدالله در اراضی رودبار هرازی: امامزاده عبدالله در اسکو محله بالا خیابان:  
 . ۱۱۷ ، ۱۱۹ .  
 امامزاده عباس در دهکده ای به همین نام: امامزاده عبدالله در دهکده فیروزکلای دشت  
 سرآمل: ۱۳۶ .  
 امامزاده عباس علی در دهکده صلح دارکلای امامزاده عبدالله در دهکده شهنة کلا دشت سر:  
 کیاکلای شاهی: ۳۶۳ .  
 امامزاده عباسعلی برقله کوهی که مسلط به امامزاده عبدالله در دهکده کوهی که مسلط به  
 دهکده های ملرد و کرمان است: ۴۷۲ .  
 امامزاده عبدالله در دهکده شیخ موسی از امامزاده عبدالله بن موسی بن جعفر علیه السلام  
 دهکده های بندپی: ۳۲۴ ، ۳۲۵ .  
 در ساری: ۵۱۶ .

- امامزاده عبدالله رضا واقع در دشت سرآمل: امامزاده قاسم در اورته دشت هرازی: ۱۵۴ .  
 . ۱۴۹ امامزاده قاسم در تروجن: ۶۸۳ .  
 امامزاده عبدالله علی واقع در باوک دشت سر امامزاده قاسم در کارکنده: ۷۷۸ .  
 آمل: ۱۵۰ . امامزاده قاسم در محمودآباد مرکز اهلرستان:  
 . ۷۷۸ امامزاده عبدالله کاظم در کلیجان رستاق: ۷۷۸ .  
 امامزاده عبدالحق در اشرف: ۶۶۵ .  
 امامزاده عبدالحق فرزند امام موسی الکاظم در زیراب: ۳۹۴ ، ۴۱۳ ، ۴۱۵ .  
 امامزاده عبدالصالح در مرز رود میانرود: امامزاده قاسم در دهکده چالی شیرگاه: ۴۰۵ .  
 . ۵۹۷ امامزاده قاسم در اراضی کهکرون محله پایین  
 امیر عبدالکریم والی ساری در دوران شاه - هشتل از دهکده های دشت سرآمل: ۱۴۶ .  
 اسماعیل: ۴۲۳ . امامزاده قاسم در کوهستان دهکده تیارچلاو:  
 . ۱۳۱ ، ۱۲۸  
 امامزاده علی در جنگل پاشا کلا: ۴۸۲ .  
 امامزاده علی در کرچنگک از دهکده های پیشه- امامزاده قاسم بن امام موسی الکاظم در دابوی  
 سر: ۳۸۳ .  
 امامزاده علی اکبر در اوسای داراب کلا: امامزاده قاسم بن عقیل بن موسی الکاظم در  
 . ۶۰۰ قجر محله پایین خیابان: ۱۱۹ .  
 امامزاده عیسی در خارمیان: ۶۰۲ ، ۷۴۳ .  
 امامزاده فضل در دهکده زیارو از دهکده های امامزاده کاظم در سکه بره: ۷۷۸ .  
 دشت سر: ۱۴۲ .  
 امامزاده فضل و فخر در قادی محله آمل: ۶۱ .  
 امامزاده قاسم بابل: ۵۳۸ .  
 امامزاده قاسم معروف به امامزاده ابراهیم در امامزاده لرمای شهریاری: ۷۵۷ .  
 عیسی خندقل کارکنده شاهی: ۳۸۶ .  
 امامزاده قاسم در دهکده وله موزی: ۷۳۰ .  
 امامزاده قاسم در المشیر نوکدکای علی آباد: امامزاده سالک و محسن در محله طوقسدار بن  
 . ۳۶۱ یابل: ۲۳۲ .

- امامزاده محسن در تمسک دشت سرآمل: ۱۴۶ .  
 امامزاده محمد در اسکومحله از دهکده‌های  
 بالا خیا بان لیتکوه: ۱۱۶ .  
 امامزاده محمد در شورستاق اهلم رستاق:  
 ۱۱۱ .  
 امامزاده محمد در اطاق سرای ابوالحسن کلای  
 گنج افروز: ۳۰۴ .  
 امامزاده محمد در دهکده تیلیم ولویی: ۴۵۶ .  
 امامزاده محمد در محله بالای هشتل دشت سر  
 آمل: ۱۴۹ .  
 امامزاده محمد در دفتر مدرسه فروغی در ساری:  
 ۵۴۶ .  
 امامزاده محمد در ولیس ده پایین خیا بان:  
 ۱۱۹ .  
 امامزاده محمد ظاهر نزدیک بارفروش: ۵۵۲ .  
 امامزاده محمود در مرتع دهکده لاریم گیلخواران  
 ۲۵۵ .  
 امامزاده مطهر در دهکده زنگیان ولویی  
 سوادکوه: ۴۵۶ .  
 امامزاده مظفر در اسکومحله از دهکده‌های  
 بالا خیا بان لیتکوه: ۱۱۶ .  
 امامزاده معصوم در آملی محله آمل: ۲۵ .  
 امامزاده معصوم = امامزاده قاسم در محله  
 آستانه بابل: ۲۳۶، ۲۴۲ .  
 امامزاده موسی در وستی کلای علی آباد:  
 ۳۴۶ .  
 امامزاده ولی در جنگل بلیرون: ۱۴۹ .  
 امامزاده هاشم در جنوب لمراسک: ۷۳۳ .
- امامزاده هزارخال نزدیک انده وار بندپی:  
 ۳۲۹ .  
 امامزاده یحیی = امامزاده سلسله در ساری:  
 ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۴۴ .  
 امامزاده یحیی در دهکده چینه (جنید) تالار-  
 پی: ۳۴۳ .  
 امامزاده یحیی بالای اراضی ارشته سر زیر  
 دهکده چم بن چلاو: ۱۲۹ .  
 امامزاده یحیی در پاشا کلا: ۴۸۲ .  
 امامزاده یحیی در صد بلوک: ۷۷۸ .  
 امامزاده یحیی در کاسه گرمحله بابل: ۲۵۲ .  
 امامزاده یحیی در ساری = امامزاده سلسله پشت  
 نهم میر قوام الدین: ۲۹۲، ۴۹۱، ۵۰۷،  
 ۷۴۳، ۵۳۱ .  
 امامزاده یوسف در کاوند پنجهزاده: ۷۲۸ .  
 امامزاده یوسف در پالن ولویی: ۴۵۶ .  
 امامزاده یوسف رضا در محل شیر و خورشید  
 سرخ علی آباد: ۳۳۴ .  
 امامزاده یونس رضا = منگل آقا در منگل  
 شیرگاه: ۴۰۵ .  
 امام قلعه در شمال کافرقلعه دشت سر: ۱۴۲ .  
 امة الرحمن نام اسلامی یکی از دختران اسپهبد  
 خورشید: ۴۶۲ .  
 املا علف چری بر سر راه لاسم به نوا: ۳ .  
 امیدوارکوه و چلاب: ۱۲۴ .  
 امیر احمد حسینی که مهاجوری امیر محمد خوانده  
 ۲۹۲، ۲۹۳ .

- امیر احمدی [سر هنگ...] بدنها سپهبد امیر-  
 احمدی: ۷۲۸ .  
 امیر رضی الدین حسینی: ۲۹۲، ۲۹۴ .  
 امیر تیمور: ۹۱، ۱۲۲، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱،  
 ۱۸۷ .  
 امیر زین العابدین پسر امیر کمال الدین حسینی  
 = سید زین العابدین ساری: ۵۴۱ .  
 امیر سید حسین بن امیر سید خواجه بانی بقعه  
 شاه عبدالله در جلال ازرك: ۲۸۲ .  
 امیر سید علی مدفون در لنگر: ۷۶۶ .  
 امیر شمس الدین [سلطان...]: ۲۶۵ .  
 امیر شمس الدین بن امیر کمال الدین حسینی:  
 ۵۴۰، ۵۴۲، ۵۴۴ .  
 امیر شهریار [امیر شلاب = چلاب]: ۱۲۱،  
 ۱۶۵ .  
 امیر شهتاش: ۱۲۴ .  
 امیر عبدالرحیم فرزند امیر مرتضی: ۲۹۲،  
 ۲۹۳ .  
 امیر عبدالکریم فرزند امیر مرتضی: ۲۹۲،  
 ۲۹۳ .  
 امیر علاء الدین حظیره‌ای برای خود و برادرش  
 عبدالخالق ساخته است و بعداً امامزاده  
 افضل شده است: ۱۴۴ .  
 امیر قشتم (سردار سلطان سنجر): ۴۲۱، ۴۲۲ .  
 امیر کلا از دهکده‌های بلوک کسلیمان: ۳۹۳ .  
 امیر کلا از دهکده‌های بازوار مشهدسر: ۲۵۵،  
 ۲۵۶، ۲۵۸ .
- امیر محمد بن امیر فضل مدفون در امامزاده فضل  
 = امامزاده ابوالفضل بن موسی کاظم:  
 ۱۴۴ .  
 امیر محمد بن سید علی بهاء الدوله [سید...]:  
 ۲۷۹ .  
 امیر مرتضی حسینی پسر سید علی نواده میر-  
 بزرگ: ۲۹۲، ۲۹۳ .  
 امیر مکرّم لاریجانی: ۱۱۸ .  
 امین السلطان: ۳۵ .  
 امین الملك: ۲۶۲ .  
 انارکله از دهکده‌های بلوک سرخ رباط: ۳۹ .  
 انارم از دهکده‌های بلوک خانقاه: ۳۹۲ .  
 انارمرز از دهکده‌های چپکروود: ۳۴۹ .  
 انارمرز چول: ۶۸۳ .  
 انامار بنت میرزا جان بانی قرآن تالار تکیه  
 گاوان کلا بابلکنار شاهی: ۳۸۶ .  
 انجمن آثار ملی: ۴۰۱، ۴۴۶ .  
 انجیر حلوانی: ۱۵۸ .  
 انجیر خسرهانی: ۱۵۸ .  
 انجیله = کاله = میانکاله: ۷۰۲، ۷۰۳،  
 ۷۰۴ .  
 اندرات از دهکده‌های هزارجریب: ۷۴۹ .  
 اندرود [دهستان...]: ۶۷۳ .  
 اندرون تمیشه: ۵۱۶ .  
 انزان [بلوک...]: ۵۶۸ .  
 انزان: ۷۱۰، ۷۳۷ .  
 انزلی: ۵۶۹، ۷۲۰ .  
 الانساب سمعانی: ۱۷۵ .

- انگلستان : ۷۴۰ ، ۵۸۹ .  
 انگلیس [زن و مرد ...] : ۶۵۱ .  
 انند سر راه شلفین گردن به چرات : ۴۱۸ .  
 انند [بلوک ...] : ۳۹۲ .  
 انند دهکده‌ای از بلوک انند : ۳۹۲ .  
 انوشیروان (۵۳۱ تا ۵۷۸ میلادی) : ۶۰۷ .  
 انیجندان سر راه چرات به شیخ‌موسی : ۳۱۶ ، ۴۱۹ .  
 اوات از دهکده‌های بلوک کلاریجان و کمندین : ۳۹۲ .  
 اوپرت بر سر راه شه میرزاد به هزار جریب : ۵۶۹ ، ۵۷۰ .  
 اوتی جان رودخانه‌ای بر سر راه شیرگاه به علی‌آباد : ۳۹۴ .  
 اوجاق بند (= اوجابن) از محلات بارفروش : ۱۷۸ .  
 اوجی‌آباد هرازیبی : ۱۵۳ .  
 اوچاک مر از دهکده‌های رود بست مشهدسر : ۲۵۵ .  
 اودشت محله از محلات آمل : ۲۵ ، ۲۶ .  
 اودنگسر = آبدنگسرا از محلات آمل : ۲۶ .  
 اورته دشت هرازیبی : ۱۵۴ .  
 اوریم از دهکده‌های دو آب بالای سوادکوه : ۴۲۹ ، ۳۹۱ .  
 اوسا جزء داراب کلا : ۶۰۰ .  
 اوشی تالار در تالاریبی : ۳۴۳ .  
 اوکرکا از دهکده‌های سورتیچی : ۷۶۷ .  
 اولیاءالله آملی [مولانا ...] : ۲۲ ، ۴۳ ، ۴۴ .
- ایلیخی چی منزل از بنه‌های میانکاله : ۷۱۵ .  
 ایوب علیه السلام : ۲۸۱ .
- ب**
- با با کلا : ۴۸۶ .  
 بابل = مامطیران = مامطیر = بارفروش ده = ۱۷۶ ، ۱۷۵ ، ۹۱ ، ۱۷ ، ۱۷۷ ، ۱۷۸ ، ۱۸۰ ، ۱۸۳ ، ۱۹۰ ، ۱۹۱ ، ۱۹۲ ، ۱۹۳ ، ۱۹۴ ، ۱۹۸ ، ۱۹۹ ، ۲۰۰ ، ۲۰۶ ، ۲۰۷ ، ۲۰۹ ، ۲۳۴ ، ۲۳۹ ، ۲۵۶ ، ۳۴۴ ، ۳۶۷ ، ۳۶۸ ، ۵۶۸ ، ۵۶۹ ، ۵۸۲ ، ۶۱۵ ، ۶۱۷ ، ۷۴۱ .  
 بارفروش ده = بارفروش = مامطیران = مامطیر = بابل : ۱۷۵ ، ۱۷۶ ، ۱۷۷ ، ۱۸۴ ، ۱۸۵ ، ۱۸۶ ، ۱۸۷ ، ۱۸۸ ، ۱۹۸ ، ۲۰۱ ، ۳۲۱ ، ۳۵۸ ، ۵۸۲ .  
 بارکوتی در پایین خیابان لیتکوه : ۱۲۰ .  
 بارگاه سید جلال در محله سید جلال بابل : ۲۳۳ ، ۲۳۴ .  
 باروی شهر آمل = حصار آمل : ۴۷ ، ۴۸ .  
 باروئی در امتداد جرکلیاد : ۷۳۵ .  
 بازار بزازان = رسته بزازان آمل : ۲۰ .  
 بازارچه بنیاد اشرفی : ۶۶۸ .  
 بازار ساری : ۴۸۹ .  
 بازار صندوق : ۵۶۳ .  
 بازار قدیمی مامطیر : ۱۸۳ .  
 بازارگان [قبصه ...] : ۲۲۲ .
- بابل رود = رود بابل = بابل رود : ۱۸۰ ، ۱۸۶ ، ۱۸۹ ، ۱۸۹ ، ۲۵۵ ، ۲۵۶ ، ۲۹۱ ، ۲۹۹ ، ۳۰۸ ، ۳۴۰ ، ۳۶۸ ، ۳۹۱ .  
 بابل پشت از دهکده‌های مشهدسر : ۲۷۰ .  
 بابلسر = مشهدسر : ۲۵۷ .  
 بابل کنار جزء بخش مرکزی شهرستان شاهی : ۴۸۱ ، ۳۸۵ ، ۳۳۳ .  
 باب ناظر از محلات بارفروش : ۱۷۹ .  
 بابی بن فرخ آذین = شمعون بن خداداد : ۱۵۸ .  
 بابیان : ۸۹ ، ۲۰۶ .  
 باتاو [درخت ...] : ۶۳۳ .  
 باتلفه از خاندانهای ساکن در زرخونی چلاو : ۱۲۳ .  
 باجلو از محلات آمل : ۲۶ .  
 بادخانه‌های شاه اردشیر در پریم : ۷۷۳ .

- ۴۵ ، ۶۵ ، ۱۶۴ .  
 اومال میان‌دورود : ۵۹۷ .  
 اومند بر سر راه تنگه : ۵۶۹ .  
 اوهر [دیه ...] : ۴۸۷ .  
 اویل از دهکده‌های نکا : ۶۸۲ .  
 اهالی روس : ۱۹ .  
 اهلم مرکز اهلم رستاق : ۳۹ ، ۱۰۹ ، ۱۱۰ ، ۱۱۱ ، ۳۳۹ .  
 اهلم رستاق (از نواحی آمل) : ۱۸ ، ۱۰۷ ، ۱۰۸ ، ۱۱۳ ، ۱۵۱ .  
 اهنز از دهکده‌های فیروزکوه : ۳۲۱ .  
 ایرائی [از طوایف ساکن در آمل] : ۲۴ .  
 ایرات بن از دهکده‌های بلوک کلاریجان و کمندین : ۳۹۲ .  
 ایران : ۳۹۸ ، ۵۰۱ ، ۵۲۹ ، ۶۰۸ .  
 دولت : ۴۶۰ ، ۵۹۴ ، ۷۱۶ .  
 سرحدات : ۵۹۳ . صفحات شمالی : ۳۰ . قشون : ۷۱۶ .  
 ایرج از پسران فریدون : ۵۵۶ ، ۵۰۴ .  
 ایرج ولد مشهدی عنایت سلیمان تبار نشلی : ۳۲۳ .  
 ایریکا : ۳۲ .  
 ایستگاه پل سفید راه آهن : ۴۳۲ ، ۴۶۳ .  
 ایستگاه دو آب سوادکوه : ۴۶۷ .  
 ایستگاه دو گل زبردست پل راه آهن : ۴۷۹ .  
 ایستگاه سرخاب راه آهن : ۴۶۳ .  
 ایلیخان مغول : ۴۳۸ .

- ازارمحلّه از محلات اشرف: ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۶  
 ازار مکاریه: ۲۷۴  
 ازارمحلّه مشهدسر: ۲۶۱  
 ازورهند: آثار خندقی عظیم: ۶۰۱  
 از یارکلا از دهکده‌های دشت سرآمل:  
 ۱۳۳، ۱۴۲  
 اطان دریک مرحله از اصفهان: ۴۷۷  
 اطنیان: ۴۴۶  
 اغ ابراهیم خان سرتیب در فولاد محله:  
 ۷۷۱  
 اغ اشرفی = باغها و کاخهای اشرف: ۶۴۷  
 اغ باد محله (= باغبان محله) از محلات بار-  
 فروش: ۱۷۹  
 اغبان محله از محلات آمل: ۲۵، ۲۶  
 اغ تپه: ۶۳۱، ۶۳۴، ۶۳۷، ۶۴۱، ۶۴۵،  
 ۶۵۰  
 اغ چشمه عمارت: ۴۳۱، ۶۱۶، ۶۳۴،  
 ۶۳۷، ۶۴۵، ۶۵۱  
 باغچه طاس گرمحلّه از موقوفات امامزاده  
 ابراهیم آمل: ۸۰، ۸۵  
 باغچه کتی در هولای میاندرود: ۵۷۱  
 باغ چهل ستون در اشرف = باغ شاه: ۶۱۶،  
 ۶۳۸، ۶۴۴، ۶۴۹، ۶۵۰، ۷۴۳  
 باغ حرم در اشرف: ۶۳۷، ۶۴۱، ۶۵۱،  
 ۶۵۲  
 باغ خلوت در اشرف: ۶۱۶، ۶۳۱، ۶۳۳،  
 ۶۳۷، ۶۵۲  
 باغ زاغان: ۱۸۵  
 باغ زیتون در اشرف: ۶۱۶، ۶۳۴، ۶۵۱  
 باغ سلیمان در مغرب شهر ساری: ۵۲۳  
 باغشاه [اراضی ...] متصل به سبزمیدان آمل:  
 ۳۵  
 باغشاه آمل: ۱۱۲  
 باغ شاه اشرف = باغ چهل ستون = باغ  
 شاهی: ۶۲۰، ۶۳۱، ۶۳۷، ۶۳۸،  
 ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۹  
 باغ شاه بارفروش ده = بحرالارم: ۱۸۷،  
 ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲،  
 ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۷  
 باغ شاه عباس در ساری = باغ ملک آرا =  
 باغ شاه: ۴۹۱، ۵۲۲، ۵۲۶، ۵۲۷،  
 ۵۶۸، ۶۱۶  
 باغ شاه کهنه از محلات ساری: ۴۹۵  
 باغ شمال در اشرف: ۶۱۶، ۶۳۱، ۶۳۳،  
 ۶۴۹، ۶۵۲  
 باغ صاحب الزمان و کاخ آن در اشرف: ۶۱۶،  
 ۶۳۱، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۴۰، ۶۴۵،  
 ۶۴۹، ۶۵۱  
 باغ صفی آباد = قصر صفی آباد: ۶۳۴  
 باغ عبدالحمین خانی در نشل بندپی: ۳۲۰  
 باغ قصر اسپهبد حسام الدوله شهر یارین قارن:  
 ۵۰۸  
 باغ گاوپوستی مدرسه و دخمه اسپهبدان باوندی  
 در ساری = شاه غازی: ۵۰۸، ۵۰۹،  
 ۵۱۰  
 باغ محمد قلی میرزا ملک آرا بیرون شهر

- ساری = باغ ملک آرائی: ۵۲۳  
 باغ ملک آرائی در ساری: ۴۹۶  
 باغ ناصر = باغ ملک آرا در ساری: ۵۲۴  
 باغ و عمارت شاه عباس در کناره‌ها: ۶۴  
 باغ و عمارت نجف قلی خان مصباح نظام در  
 دهکده سارو: ۷۲۸  
 باغها و کاخهای شش گانه صفویان در اشرف  
 البلاد: ۶۱۸، ۶۳۱، ۶۴۴، ۶۴۵،  
 ۶۴۸، ۶۴۹، ۶۵۰  
 باغهای شاهی در اشرف: ۶۱۶  
 باغ هزار جریب اصفهان: ۶۰۴  
 باقرناظر = باب ناظر از محلات بارفروش:  
 ۱۸۰  
 باکو = بادکوبه: ۷۲۰  
 باکوس = Bachus = خداوند میگساری:  
 ۶۳۰  
 بالا امچال پی از دهکده‌های لاله آباد: ۲۸۹  
 بالا تجن جزء بخش مرکزی شهرستان شاهی:  
 ۲۹۹، ۳۳۳، ۳۴۵  
 بالا خیابان لیتکوه: ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷،  
 ۱۱۸، ۱۱۹  
 بالادزا: ۷۴۹  
 بالا دشت علی آباد: ۳۳۶  
 بالا لاریجان: ۱۲۹  
 بالو از دهکده‌های کوهپایه کچور: ۴۳۷  
 بالوکیا = شیخ سلطان بالوکیا سلطان: ۴۳۶،  
 ۴۳۸، ۴۴۰، ۴۴۲، ۴۵۴  
 بالوی فرستاده خسرو پرویز نزدیک قبر ورو: ۴۳۹  
 بانسر (بضم سین) از نواحی مشهدسر: ۲۵۵  
 بانصری مشهد ساری: ۵۲۰  
 بانک ملی اشرف (بهشهر): ۶۶۷  
 باو: ۴۴۱، ۴۸۷، ۶۸۱  
 باو [فرزندان ...]: ۴۷۴  
 باوجمان = باو آویجمنان: ۴۸۷  
 باول = باولرود = باول رود: ۱۶۳، ۱۷۶،  
 ۱۸۵  
 باوندان طبرستان = باوندیان: ۴۴۱، ۵۰۶،  
 ۶۰۶  
 باوندیان خاندان جاماسب: ۴۶۲  
 باویجان دهکده‌ای کنار آب هراز: ۳۲۲  
 بایزید بسطامی: ۴۳۸  
 بائی کتی در اراضی جنگلی به همین نام:  
 ۳۸۳  
 بائی کلا از دهکده‌های بلوک خانقاه پی: ۳۹۱  
 بربری محله از محلات ساری: ۴۹۵  
 بتول از مدفونین در مقبره بیکاکیها دختر سید  
 عبدالله بیکاکی: ۲۳۰  
 بحر آیسکون = دریای خزر: ۵۸۲  
 بحرالارم = باغ شاه بارفروش ده: ۱۷۸،  
 ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲،  
 ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶  
 بحر خزر = دریای خزر: ۷۰۴، ۷۱۶  
 بحر دیلم = دریای خزر: ۱۱  
 بحر طبرستان = دریای خزر: ۵۶۴  
 بحیره آیسکون = دریای خزر: ۷۰۹  
 بختیار کوتی در آمل: ۱۰۵